

VLADA REPUBLIKE SLOVENIJE

URAD RS ZA MAKROEKONOMSKE ANALIZE IN RAZVOJ

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2008

(napoved gospodarskih gibanj za obdobje 2008–2010
z obrazložitvijo gibanj v letu 2007)

April 2008

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj 2008

Urad za makroekonomske analize in razvoj
Boštjan Vasle, direktor

Urednica: Mateja Peternelj

Pri pripravi Pomladanske napovedi gospodarskih gibanj 2008 so sodelovali:

Marijana Bednaš – povzetek
Jure Brložnik – predpostavke mednarodnega okolja
Barbara Ferk, Jasna Kondža, Janez Kušar, Jože Markič
– gospodarska rast, temeljni agregati povpraševanja
Marjan Hafner, Katarina Ivas, Rotija Kmet Zupančič,
Mateja Kovač, Janez Kušar, Mojca Koprivnikar Šušteršič,
Ana Murn, Jure Povšnar, Eva Zver – gibanja dodane
vrednosti
Saša Kovačič – plače
Tomaž Kraigher – zaposlenost, brezposelnost
Slavica Jurančič – cenovna in stroškovna konkurenčnost
Jože Markič – tekoči račun plačilne bilance
Miha Trošt – inflacija
Ivanka Zakotnik – nacionalni računi
Branka Tavčar – nacionalni računi
Marko Glažar, Urška Lušina – napovedi dinamičnega
faktorskega modela
Maja Ferjančič – ocena uspešnosti napovedi

Izdelava grafikonov, statističnih tabel:
Marjeta Žigman

Tehnična urednica:
Ema Bertina Kopitar

<http://www.gov.si/umar/>

Ljubljana, april 2008

Povzetek

Visoka gospodarska rast v letu 2007 je bila ugodna tudi z razvojnega vidika. V letu 2007 se je v razmerah ugodne mednarodne konjunktore visoka gospodarska rast iz leta 2006 (5,7 %) še pospešila in je bila najvišja po osamosvojitvi (6,1 %). Poleg konjunkturnih razlogov so na gospodarsko rast ugodno vplivali tudi učinki sprejetih reform, zlasti na davčnem področju. Glavna dejavnika rasti sta bila izvoz blaga in storitev (13-odstotna ralna rast) in visoka domača investicijska aktivnost (realna rast investicij v osnovna sredstva je bila 17,2-odstotna). Predvsem v drugi polovici leta je na rast izvoza pozitivno vplivala tudi pospešena rast izvoza cestnih vozil, krepil se je tudi prispevek izvoza medicinskih in farmacevtskih izdelkov, rast izvoza ostalih proizvodov pa se je proti koncu leta umirjala. Investicijska dejavnost je bila lani najintenzivnejša v zadnjih letih; krepila jo je pospešena gradnja infrastrukture, močno so se okrepile tudi druge gradbene investicije. Ugodna poslovna pričakovanja pa so še naprej spodbujala rast investicij v opremo in stroje ter širjenje proizvodnih zmogljivosti. Rast državne in zasebne potrošnje (1,4 % oz. 3,1 %) se je v primerjavi z letom 2006 umirila, zlasti nizka je bila v prvi polovici leta, nato pa se je nekoliko pospešila, kar so pri potrošnji gospodinjstev že nakazovali tudi nekateri kratkoročni kazalniki. Na uvozni strani sta k visoki rasti prispevala uvoz proizvodov vmesne porabe ter opreme in strojev, povezan z rastjo izvoza in investicij, ter uvoz cestnih vozil. Med posameznimi dejavnostmi so h gospodarski rasti največji delež prispevali predelovalne dejavnosti in gradbeništvo, konjunktura v obeh pa je ugodno vplivala tudi na visoko rast nekaterih tržnih storitev.

Visoka gospodarska aktivnost je lani ugodno vplivala na razmere na trgu dela. Rast zaposlenosti po metodologiji nacionalnih računov je bila 2,7-odstotna. Po dejavnostih se je zaposlenost najbolj povišala v gradbeništvu (10,8 %), prometu (6,4 %) in v poslovnih storitvah (6,3 %), prvič po letu 2001 pa tudi v predelovalnih dejavnostih (0,7 %). Že tretje leto zapored se je povečalo zaposlovanje tujcev, najbolj v gradbeništvu; njihov prirast je predstavljal okoli dve petini lanskega povečanja povprečnega števila formalno delovno aktivnih. Ob manjših prilivih v brezposelnost je lani precej upadlo število brezposelnih, tako da sta se obe stopnji brezposelnosti močno znižali (registrirane z 9,4 % na 7,7 %, anketne s 6 % na 4,9 %).

V letu 2007 je rast plač ostala umirjena, pri čemer so se neto plače zaradi sprememb v dohodninski zakonodaji povečale bolj kot bruto plače. Bruto plača na zaposlenega se je v letu 2007 povečala nominalno za 5,9 % in realno za 2,2 %. Za nominalno rastjo produktivnosti dela (7,2 %) je bruto plača na

zaposlenega zaostala za dobro o. t. Rast neto plač je bila lani zaradi sprememb v dohodnini za 2 o. t. višja od rasti bruto plač.

Rast cen življenjskih potrebščin se je lani pospešila. Povprečna inflacija je ob koncu leta znašala 3,6 %, medletna pa 5,6 %. Pritisk na cene življenjskih potrebščin se je začel izrazito povečevati sredi leta predvsem kot posledica znatnega dviga cen nafte in podražitve osnovnih surovin ter hrane na svetovnih trgih, kar je vplivalo na izrazit skok domačih cen hrane in tekočih goriv. Pri tem so se ta gibanja, ki so jim bila sicer izpostavljena vsa svetovna gospodarstva, v Sloveniji odrazila v večji meri, saj so učinke zunanjih dejavnikov še poudarili nekateri notranji strukturni dejavniki. Pospešek rasti cen storitev je bil lani precej manjši; deloma je bil povezan tudi z učinki uvedbe evra na inflacijo v začetku leta, ki so se najbolj odrazili na rasti cen gostinskih in nekaterih ostalih vrst storitev. Ob takšnih gibanjih so ukrepi ključnih makroekonomskih politik v letu 2007 ostali naravnani k omejevanju inflacijskih pritiskov.

Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance se je lani znatno povečal predvsem zaradi višjega primanjkljaja v trgovinski bilanci in višjih plačil obresti. Primanjkljaj na tekočem računu se je povečal z 2,8 % BDP leta 2006 na 4,8 % BDP leta 2007. Ob visokih investicijah v stroje in opremo ter večjem obsegu uvoza vmesnih dobrin za pospešeno rast proizvodnje v predelovalnih dejavnostih se je blagovni uvoz povečal bolj kot izvoz, kar je vplivalo na povečanje trgovinskega primanjkljaja. Ob višji zunanji zadolženosti in naraščanju obrestnih mer so se povečala neto plačila obresti, kar je vplivalo na višji primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov. Prav tako je bil višji primanjkljaj v bilanci tekočih transferov. Primanjkljaj na tekočem računu je nekoliko ublažil ponovno večji presežek v storitveni menjavi.

Pomladanska napoved predvideva, da se bo gospodarska rast letos umirila na 4,4 %. Predvidena realna rast bruto domačega proizvoda je precej nižja od dosežene v preteklih dveh letih (5,7 % 2006 in 6,1 % 2007), vendar ostaja približno na ravni povprečne rasti, dosežene v preteklih petih letih. Upočasnitev je v veliki meri vezana na umirjanje konjunktore v mednarodnem okolju in je pretežno cikličnega značaja, saj bo rast nižja predvsem na segmentih, ki so lani in tudi predlani naraščali najhitreje. Na potrošni strani so to izvoz in investicije v osnovna sredstva, na ponudbeni strani pa predvsem dejavnosti gradbeništva, predelovalnih dejavnosti, trgovine in finančnega posredništva. Takšna gibanja so bila pričakovana; glede na to, da se razmere v mednarodnem okolju umirjajo bolj, kot smo pričakovali jeseni, pa je tudi pomladanska napoved

gospodarske rasti za leto 2008 nekoliko nižja od jesenske (4,6 %).

Struktura gospodarske rasti se bo letos v primerjavi s preteklim letom nekoliko spremenila, saj se bo nižji prispevek investicij, okrepljen pa prispevek zasebne in državne potrošnje. Izvoz bo kljub nižji rasti tudi v letu 2008 glavni dejavnik gospodarske rasti. Realna rast izvoza blaga in storitev bo 9,7-odstotna; nanjo bodo ključno vplivala konjunkturna gibanja v mednarodnem okolju, zlasti v prvem četrtletju pa pričakujemo tudi nadaljnji pozitiven vpliv visoke rasti izvoza vozil, ki se je začel sredi preteklega leta. Prispevek investicij v osnovna sredstva h gospodarski rasti bo precej nižji kot lani (realna rast investicij v osnovna sredstva se bo umirila s 17,2 % na 5,4 %), saj pričakujemo umiritev lanskih visokih stopenj rasti pri gradbenih investicijah in ohranjanje investicij v stroje in opremo približno na ravni preteklega leta. Pri tem bo obseg investicij v avtoceste še vedno večji od lanskega, okrepile se bodo tudi investicije v železniško infrastrukturo in energetske objekte, prav tako pričakujemo večji obseg stanovanjske gradnje v primerjavi z letom prej. Prispevek zasebne in državne potrošnje, ki sta lani rasli precej umirjeno, pa se bo letos okrepljen. Na višjo realno rast zasebne potrošnje (okrepitev za pol o. t. na 3,6 %) bodo kljub predvideni nižji realni rasti skupnega razpoložljivega dohodka delno vplivale razlike v stopnjah rasti plač (zaradi začetka odprave plačnih nesorazmerij in dohodninske olajšave, uvedene na začetku leta). Razpoložljivi dohodek se bo tako relativno bolj povečal tistim skupinam, ki imajo večjo nagnjenost k trošenju, za razliko od preteklega leta, ko se je ob znižanju dohodninskih stopenj dohodek bolj povečal skupinam z večjo nagnjenostjo k varčevanju. Realna rast državne potrošnje pa se bo okreplila predvsem zaradi večjega števila zaposlenih (predsedovanje EU) in relativno višjih izdatkov za blago in storitve.

Ob nižji gospodarski rasti se bo letos postopno umirjala tudi rast zaposlenosti. Predvsem zaradi visoke ravni v začetku leta bo rast zaposlenosti v povprečju leta razmeroma visoka (1,1 %), a precej nižja kot lani. Pričakujemo nadaljnjo rast zaposlenosti v poslovnih in nekaterih dejavnostih javnih storitev, prav tako v gradbeništvu, čeprav precej nižjo kot lani, v predelovalnih in ostalih osnovnih dejavnostih pa se bo število zaposlenih predvidoma zmanjšalo. Stopnji registrirane in anketne brezposelnosti (7,7 % oziroma 4,8 %) bosta še naprej upadali, vendar počasneje kot v letu 2007.

Rast plač bo letos višja kot lani, kar bo posledica višje rasti plač v javnem sektorju zaradi začetka odprave plačnih nesorazmerij. Ob upoštevanju dogovorjenih povišanj plač v javnem in zasebnem sektorju bo realna rast bruto plače na zaposlenega (2,4 %) letos nekoliko višja kot lani (2,2 %). Glede na nižjo rast gospodarske

aktivnosti se bo realna rast plač v zasebnem sektorju precej upočasnila, v javnem sektorju pa bo po štirih letih razmeroma skromnih rasti letos precej višja kot lani, predvsem zaradi dogovorjenega začetka odprave plačnih nesorazmerij. Pospešek nominalnega povečanja plač bo relativno večji (napoved za 2008 je 7,7 %, lani 5,9 %), nominalna rast pa bo za pol o. t. preseгла predvideno nominalno rast produktivnosti dela (7,2 %).

Konec letošnjega leta pričakujemo nižjo medletno inflacijo v primerjavi z letom 2007. Pomladanska napoved inflacije za leto 2008 predvideva postopno zniževanje medletne inflacije na 4,0 % ob koncu leta, povprečna inflacija pa bo, predvsem zaradi učinka visokih stopenj v drugi polovici preteklega leta, višja kot lani (5,2 %). Glede na ocene mednarodnih institucij letos pričakujemo manjši prispevek cen hrane k inflaciji; na zmanjševanje inflacijskih pritiskov bo vplivala tudi predvidena upočasnitev gospodarske aktivnosti. Na umirjanje rasti cen bodo tako pozitivno vplivali ukrepi cenovne politike; prav tako ne pričakujemo vplivov na inflacijo, ki bi izhajali iz sprememb obdavčitve in trošarinskih dajatev. Kljub nekoliko manj restriktivni naravnosti plačne in v povezavi s tem tudi fiskalne politike sedanjí makroekonomski okvir še omogoča predvideno postopno zniževanje inflacije. Še hitrejša rast plač, ki bi bistveno preseгла rast produktivnosti, ali še hitrejša povečevanje javnofinančnih izdatkov od predvidenih pa predstavljata ključno tveganje za uresničitev osrednje napovedi inflacije, in sicer zaradi neposrednega učinka in tudi zaradi posledično višjih inflacijskih pričakovanj in sekundarnih učinkov, ki bi jih takšna gibanja spodbudila.

Tudi letos pričakujemo visok primanjkljaj na tekočem računu plačilne bilance. K temu bosta prispevala višja primanjkljaja v menjavi blaga, kar bo predvsem posledica poslabšanih pogojev menjave, in bilanci faktorskih dohodkov, zaradi predvidenega povišanja odplačil obresti na zunanji dolg. Presežek v menjavi storitev naj bi se še naprej povečeval, prav tako pričakujemo izboljšanje v bilanci tekočih transferjev. Primanjkljaj tekočega računa plačilne bilance bo letos tako predvidoma znašal 4,6 % BDP, kar je le za 0,2 o. t. manj kot v letu 2007.

V letu 2009 ob nekoliko nižji rasti realnega bruto domačega proizvoda in zaposlenosti pričakujemo stabilnejšo rast cen in postopno izboljšanje salda na tekočem računu plačilne bilance. Za leto 2009 pričakujemo nadaljnjo rahlo upočasnitev gospodarske rasti, na 4,1 %. Kljub pričakovanemu rahlemu izboljšanju mednarodne konjunktore se rast izvoza še ne bo okreplila, prav tako se bo še nadalje umirjala rast investicij. Predvideni obseg investicij v gradnjo avtocest bo v tem letu nižji kot letos, investicijska aktivnost v gradnji energetske infrastrukture in

naložbah v opremo in stroje pa se bo predvidoma okrepila, zato pričakujemo rast investicij (2,6%), vendar nižjo od letošnje. Tudi rast državne potrošnje se bo po pospešku v letu 2008 prihodnje leto ponovno umirila. Še naprej pa bo na razmeroma visoki ravni, ob upoštevanju projekcij razpoložljivega dohodka, realna rast zasebne potrošnje (3,7%). Rast zaposlenosti se bo predvidoma upočasnila, saj bo ob nadaljni rasti zaposlenosti v storitvenem sektorju predvidoma upadlo število zaposlenih v industriji in gradbeništvu. Ob nadaljnjem izvajanju dogovorjene odprave plačnih nesorazmerij v javnem sektorju pa se bo realna rast

plač sicer še nekoliko pospešila, nominalno pa se bo zaostanek skupne rasti plač za rastjo produktivnosti ponovno povečal, zato se bodo zmanjšali tudi inflacijski pritiski. Rast cen naj bi se v odsotnosti zunanjih šokov v letu 2009 tako stabilizirala na ravni okoli 3%. Tudi zunanje neravnovesje naj bi bilo v prihodnjem letu precej manjše, saj ne pričakujemo negativnega učinka pogojev blagovne menjave, kar bo vplivalo na izboljšanje v saldu blagovne menjave, prav tako naj bi še nadalje postopno naraščal storitveni presežek.

Pomladanska napoved glavnih makroekonomskih agregatov in primerjava z jesensko napovedjo

Realne stopnje rasti v % (kjer ni drugače navedeno)

	2007	2008		2009		2010
		Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Pomladanska napoved (mar. 2008)
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	6,1	4,6	4,4	4,1	4,1	4,4
BDP v mio EUR (tekoče cene)	33.542	35.953	36.308	38.482	39.234	42.270
INFLACIJA (XII/XII predhodnega leta, v %)	5,6	2,9	4,0	2,7	2,9	2,9
INFLACIJA (I–XII/I–XII povprečje leta, v %)	3,6	3,5	5,2	2,8	3,2	2,9
deflator BDP, v %	3,9	3,6	3,7	2,9	3,8	3,2
razmerje USD/EUR	1,371	1,350	1,526	1,350	1,537	1,537
ZAPOSLENOST po SNA, rast v %	2,7	0,9	1,1	0,6	0,6	0,6
STOPNJA REGISTRIRANE BREZPOSELNOSTI (%)	7,7	7,4	7,3	7,1	7,1	6,8
STOPNJA BREZPOSELNOSTI ILO (%)	4,9	4,9	4,8	4,8	4,8	4,7
PRODUKTIVNOST (BDP na zaposlenega), rast v %	3,3	3,7	3,3	3,5	3,5	3,8
BRUTO PLAČA NA ZAPOSLENEGA	2,2	3,7	2,4	2,8	3,1	3,2
IZVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	13,0	10,3	9,7	9,7	9,4	9,7
- izvoz proizvodov	12,5	10,6	9,4	10,1	9,3	9,5
- izvoz storitev	15,5	9,1	10,9	7,9	10,0	10,5
UVOZ PROIZVODOV IN STORITEV	14,1	10,1	8,5	8,2	7,5	8,6
- uvoz proizvodov	13,8	10,1	8,3	8,2	7,2	8,3
- uvoz storitev	16,6	10,0	9,8	8,5	9,7	10,6
SALDO tekočega računa plačilne bilance (v mio EUR)	-1.621	-1.118	-1.686	-770	-1.103	-899
- delež v BDP v %	-4,8	-3,1	-4,6	-2,0	-2,8	-2,1
INVESTICIJE V OSNOVNA SREDSTVA	17,2	6,2	5,4	2,6	2,6	4,5
- delež v BDP v %	28,7	28,2	28,9	27,6	28,1	28,1
ZASEBNA POTROŠNJA	3,1	4,0	3,6	3,4	3,7	3,8
- delež v BDP v %	52,3	52,5	52,7	52,1	52,2	51,8
DRŽAVNA POTROŠNJA	1,4	3,2	3,9	2,6	2,3	2,4
- delež v BDP v %	18,2	18,9	18,6	18,9	18,5	18,6

Vir podatkov: SURS, BS, napovedi UMAR.

Izhodišča pomladanske napovedi gospodarskih gibanj za obdobje 2008–2010

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj izhaja iz že uveljavljenih oziroma sprejetih ukrepov ekonomskih politik. Upošteva učinke že uzakonjenih sprememb pri dohodnini, davku na izplačane plače in davku od dohodka pravnih oseb ter pri socialnih transferih, ne predpostavlja pa morebitnega zviševanja trošarin. Napoved tekoče in investicijske potrošnje države v letih 2008 in 2009 upošteva sprejeta državna proračuna za leti 2008 in 2009.

Pomladanska napoved gospodarskih gibanj temelji na ekspertnih ocenah UMAR, katerih ključna izhodišča so: (i) četrtletni podatki nacionalnih računov o bruto domačem proizvodu in zaposlenosti v letu 2007 (SURs); (ii) podatki o gospodarski rasti v mednarodnem okolju v letu 2007; (iii) pomladanske napovedi mednarodnih institucij o gospodarskih gibanjih v najpomembnejših trgovinskih partnericah, objavljene do 15. marca 2008; (iv) prevladujoča pričakovanja mednarodnih institucij glede gibanja cen nafte in ostalih surovin ter menjalnega razmerja med evrom in dolarjem; (v) podrobni podatki o strukturi gibanja cen življenjskih potrebščin v letu 2007 ter prvih dveh mesecih leta 2008; (vi) rezultati dinamičnega factorskega modela in drugih ekonometričnih modelov, razvitih za podporo napovedovanju; (vii) posvetovanje z drugimi organizacijami, ki pripravljajo napovedi za Slovenijo.

Gospodarska gibanja v letu 2007

Gospodarska rast

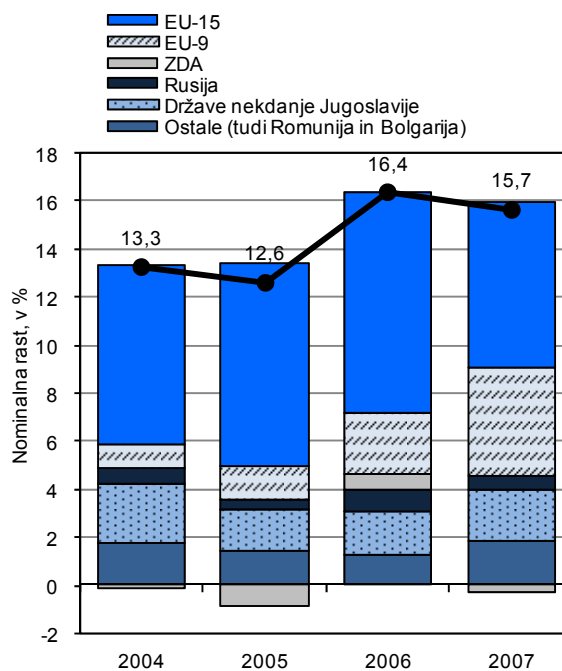
Lani je bila v pogojih visoke mednarodne konjunktore gospodarska rast 6,1-odstotna, najvišja po osamosvojitvi. V veliki meri jo je napajal cikel v naših trgovinskih partnericah, ki je še naprej vzpodbujal izvozno aktivnost. Izdatno so h gospodarski rasti lani prispevale tudi investicije. Poleg konjunktornih razlogov pa so na gospodarsko rast ugodno vplivali tudi učinki sprejetih reform, zlasti na davčnem področju. Močna in stabilna rast bruto domačega proizvoda med 6 % in 7 % se je ohranjala vse do tretjega četrtletja 2007, v zadnjem trimesečju pa se je umirila na 4,7 %. Proti koncu leta sta se upočasnili rast mednarodne menjave in investicijska dejavnost. Rast državne in zasebne potrošnje se je v drugi polovici leta nekoliko pospešila, vendar je ostala zmerna in nižja kot leto prej.

Izvoz blaga in storitev je ob močni konjunkturi v EU ostal glavni dejavnik gospodarske rasti. V letu 2007 se je realno povečal za 13,0 % (blago za 12,5 %, storitve za 15,5 %), pri čemer je izvoz v članice EU še naprej naraščal hitreje kot izvoz v nečlanice. K rasti izvoza v EU je lani ponovno največ prispeval izvoz v nove države članice. V strukturi po proizvodih je k skupni rasti blagovnega izvoza pomembno prispevala rast izvoza strojev za splošno uporabo, cestnih vozil, medicinskih in farmacevtskih izdelkov, električnih strojev in naprav, kovinskih izdelkov ter železa in jekla¹. K skupni rasti blagovnega izvoza v letu 2007 so omenjene skupine industrijskih proizvodov prispevale kar dve tretjini. Tudi rast izvoza storitev se je v primerjavi s predhodnim letom še okrepila, predvsem zaradi visoke rasti izvoza ostalih storitev.² Najbolj se je povečal izvoz finančnih storitev in storitev posredovanj. Večja je bila tudi rast prihodkov od izvoza potovanj in transportnih storitev.

¹Pri izračunu prispevkov so upoštevani podatki o nominalni rasti.

²Skupina ostalih storitev zajema: komunikacijske, konstrukcijske, zavarovalniške, finančne, računalniške in informacijske, osebne, kulturne in rekreacijske storitve, ostale poslovne storitve (posredovanja), licence, patente in avtorske pravice ter državne storitve.

Slika 1: Prispevki držav oziroma regionalnih skupin k rasti blagovnega izvoza v obdobju 2004–2007, v o. t.

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

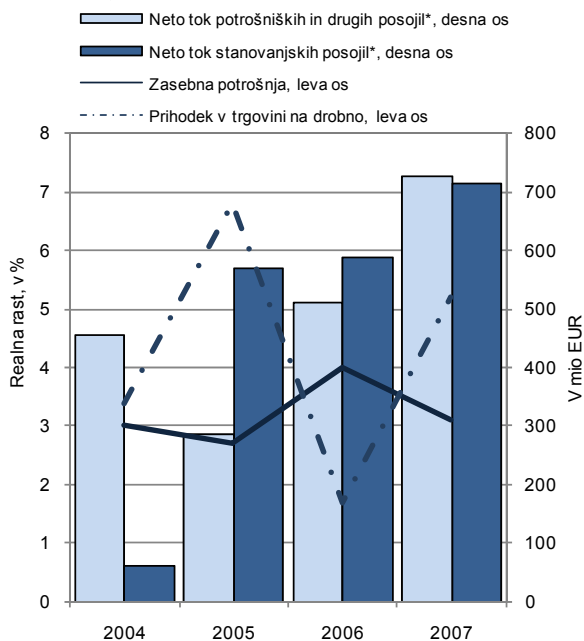
Lanskoletna investicijska dejavnost je bila najintenzivnejša v zadnjih letih. Glede na predhodno leto so jo okrepile zlasti pospešene naložbe v gradbene objekte, med katerimi je k rasti največ prispeval povečan obseg gradnje infrastrukturnih objektov. Visoko rast so zabeležile tudi investicije v stanovanja in druge zgradbe. Ob visokoizkoriščenih proizvodnih kapacitetah v industriji, predvsem zaradi živahne izvozne dejavnosti, so se znatno povečale tudi investicije v opremo in stroje. Investicijska dejavnost je bila intenzivna zlasti v prvi polovici leta, z upočasnjevanjem gospodarske aktivnosti v mednarodnem okolju in s postopnim umirjanjem rasti gradbenih investicij, ki je predvsem posledica visoke dosežene ravni v drugem polletju 2006, pa se je proti koncu leta začela umirjati.

Rast zasebne potrošnje se je lani umirila. S 3,1-odstotno realno rastjo je nekoliko zaostala za ocenjeno realno rastjo razpoložljivega dohodka (4,8 %). K temu je po naši oceni prispevalo relativno večje znižanje davčnih stopenj v višjih dohodkovnih razredih, ki imajo v povprečju višjo nagnjenost k varčevanju. Gospodinjstva so namreč v prvih treh četrtletjih lani za finančna sredstva³ namenila kar za tretjino več kot leto prej. Tudi lani so najhitreje naraščali izdatki za trajne dobrine, na kar je že med letom kazala visoka rast prvič registriranih osebnih vozil in prihodka v trgovini na drobno s pohištvom, z gospodinjskimi aparati in gradbenim materialom. Slednji je povezan s povečanimi investicijami v stanovanjske objekte.

³Podatek finančnih računov Banke Slovenije, kjer finančna sredstva (transakcije) zajemajo gotovino in vloge, vrednostne papirje, delnice, dana posojila, zavarovalnotehnične rezervacije in druge terjatve.

Slika 2: Zasebna potrošnja in njeni kazalniki v obdobju 2004–2007, rast v % in tokovi v mio EUR

Vir podatkov: SURS, BS.

Opomba: *V letu 2004 je predstavljen neto tok posojil od februarja do decembra.

Lani je bila skromna tudi rast državne potrošnje. K umiritvi s 4,4 % leta 2006 na 1,4 % je v veliki meri prispevala manjša rast števila zaposlenih v sektorju države (0,3 %) pa tudi nizka rast plač na zaposlenega v javnih storitvah (0,5 %). Rast izdatkov za blago in storitve je ostala umirjena kljub stroškom, povezanimi s pripravo na predsedovanje Slovenije EU in z vzpostavitvijo zunanje meje EU. Ob tem se je upočasnila tudi rast izdatkov za blago in storitve v zdravstveni blagajni zaradi približno desetino manjših izdatkov za zdravila.

Močna investicijska aktivnost in visoka rast izvoza sta lani pospešili rast uvoza, zlasti blagovnega. Uvoz blaga in storitev se je realno povečal za 14,1 %; uvoz blaga je bil večji za 13,8 %, uvoz storitev pa za 16,6 %. Glede na visoko uvozno komponento v izvozu⁴ in visoko rast domače potrošnje, zlasti investicijske, se je realna rast uvoza blaga lani pospešila. Velik delež v uvoženem blagu je bil namenjen naložbam v opremo in stroje, zlasti transportno opremo; visoko rast je zabeležil tudi uvoz cestnih vozil⁵ (vozila in nadomestni deli za avtomobilsko industrijo); njihov prispevek k skupni rasti blagovnega uvoza je bil podoben kot pri izvozu. Pri uvozu storitev je najvišjo rast dosegla skupina ostalih storitev, ki se krepijo z gospodarskim razvojem (finančne storitve in storitve posredovanj ter gradbene storitve).

⁴Vmesni proizvodi, ki vstopajo v proizvodnjo, namenjeno izvozu.

⁵Slednje kaže na visoko stopnjo znotrajpanožne menjave.

Gibanje dodane vrednosti po dejavnostih

Leta 2007 je bila rast dodane vrednosti najvišja v zadnjih dvanajstih letih. Po visoki rasti v letu 2006 (6,0 %) se je še nekoliko povišala in dosegla 6,2 %, struktura rasti pa je ostala skoraj nespremenjena. K rasti so tako kot v predhodnem letu največ prispevali predelovalne dejavnosti, gradbeništvo in tržne storitve.

V predelovalnih dejavnostih in gradbeništvu so lani ponovno dosegli visoke stopnje rasti dodane vrednosti, ki so kljub umirjanju v drugi polovici leta ostale nad dolgoletnim povprečjem. Najvišja do zdaj je bila realna rast dodane vrednosti v gradbeništvu, 18,7-odstotna. Potem ko se je v prvi polovici leta gradbena aktivnost še krepila, se je v zadnjih dveh četrtletjih začela postopno umirjati⁶, najbolj v gradnji inženjerskih objektov, v stanovanjski gradnji pa se je visoka rast nadaljevala. Rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti, ki je med dejavnostmi največ prispevala k rasti skupne dodane vrednosti, se je v povprečju leta z 8,3 % približno ohranila na zelo visoki ravni leta prej; medletne stopnje rasti po četrtletjih in tudi medčetrtletne desezonirane stopnje rasti pa kažejo postopno umirjanje proti koncu leta. V prvi polovici leta so se pod vplivom visoke gradbene aktivnosti najbolj krepile z gradbeništvom povezane dejavnosti (proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov, lesna in kovinska industrija), ob ugodni mednarodni konjunkturi pa večinoma tudi vse pretežno izvozno usmerjene dejavnosti. V drugi polovici leta se je ob postopnem umirjanju mednarodnega povpraševanja in nižji gradbeni aktivnosti upočasnila rast v vseh dejavnostih, razen v kemični industriji ter proizvodnji vozil in plovil⁷, kjer se je nasprotno celo okrepila.

Rast dodane vrednosti tržnih storitev se je na visoki ravni predhodnega leta ohranjala skozi vse leto in v povprečju dosegla 6,1 %. Ugodna gibanja⁸ predhodnega leta so se še okrepila v trgovini na debelo, trgovini z motornimi vozili ter trgovini z neživilom, v poslovnih storitvah s področja svetovanja, projektiranja, računalništva, pri poslovanju z nepremičninami ter v finančnem posredništvu. Rast dodane vrednosti finančnega posredništva je ponovno spodbudila predvsem visoka kreditna aktivnost bank, ki proti koncu leta še ni kazala opaznejših znakov umirjanja kljub postopnemu upočasnjevanju konjunktura⁹. Visoko rast

⁶Medletne stopnje rasti dodane vrednosti po četrtletjih v drugi polovici leta kažejo izrazitejšo umiritev, kar je tudi posledica visoke aktivnosti v istem obdobju predhodnega leta. Medčetrtletne desezonirane stopnje rasti pa v drugem polletju kažejo rahlo upočasnitev rasti na zelo visoki ravni.

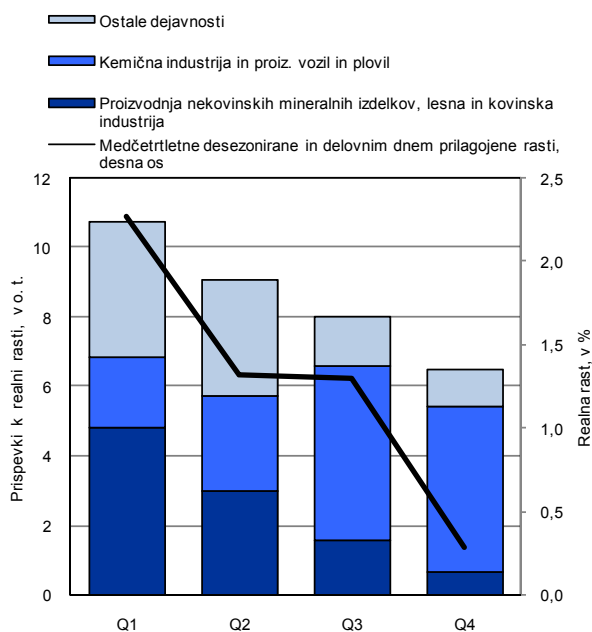
⁷Gre za vpliv sprememb proizvodnega programa v avtomobilski industriji.

⁸Na to kažejo podatki o rasti prihodkov v teh dejavnostih.

⁹Kreditna aktivnost bank je bila sicer v decembru precej nižja kot v predhodnih mesecih, kar je bilo v veliki meri tudi posledica neto odplačevanja kreditov prebivalstva, ki je sledilo visokemu zadolževanju v novembru in je bilo povezano s privatizacijo NKBM. V decembru so bili na nižji ravni kot v predhodnih mesecih tudi neto tokovi kreditov podjetjem, vendar pa so se v januarju 2008 tako pri prebivalstvu kot pri podjetjih ponovno okrepili.

dodane vrednosti, čeprav na nižji ravni kot v rekordnem letu 2006, so dosegli tudi v dejavnosti prometa, skladiščenja in zveze, kjer je še vedno med najhitreje rastočimi deli cestni blagovni promet. Nasprotno je v dejavnosti posredovanja delovne sile¹⁰ po zelo visokih rasteh iz leta 2006 in prvega polletja 2007 prišlo do vidnejšega umirjanja aktivnosti v drugi polovici lanskega leta. To povezujemo zlasti z umirjanjem poslovnega cikla v industriji in gradbeništvu in s tem manjšim povpraševanjem po delovni sili.

Slika 3: Rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti v letu 2007 po četrtletjih, v %, in prispevki posameznih dejavnosti k medletni četrtletni rasti, v o. t.

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

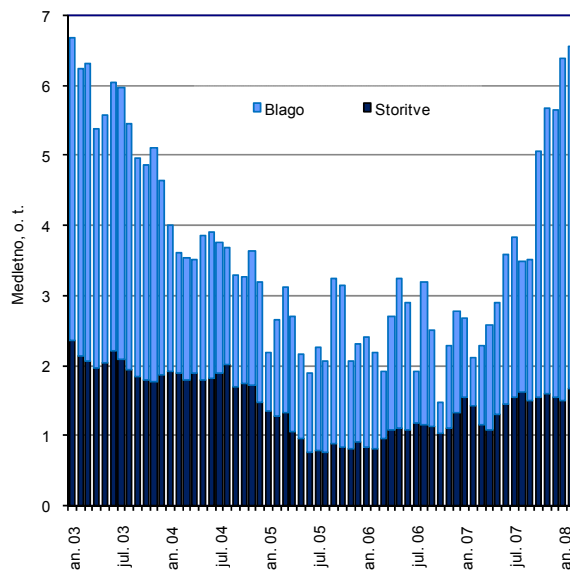
V javnih storitvah se je v letu 2007 realna rast dodane vrednosti upočasnila tretje leto zapored in dosegla 1,6 %. Gibanja v javnih storitvah je spremljal padec števila zaposlenih v vojski in srednjem šolstvu ter skromna rast zaposlenosti v osnovnem šolstvu, zdravstvu in socialnem varstvu. Število zaposlenih je nekoliko hitreje naraščalo le v terciarnem izobraževanju, podobno kot leta 2006.

Inflacija

Rast cen življenjskih potrebščin se je lani močno pospešila. Povprečna inflacija je ob koncu leta znašala 3,6 %, medletna pa 5,6 %. K slednji je rast cen blaga prispevala 4,1 o. t. (leta 2006 1,5 o. t.), rast cen storitev pa 1,5 o. t. (leta 2006 1,3 o. t.). Pospešek medletne inflacije prek ravni 2,8 %, kolikor je znašala ob koncu leta 2006, je tako skoraj v celoti posledica pospešene rasti cen blaga (predvsem hrane in tekočih goriv).

Pospešek rasti cen storitev je bil lani precej blag, potem ko se je po postopnem dvigovanju njihova rast pospešila nad 4 % ob koncu leta 2006, kar je bilo deloma povezano z uvedbo evra, ko so se bolj kot običajno povešale predvsem cene gostinskih in nekaterih ostalih vrst storitev (gl. Okvir 1).

Slika 4: Prispevki rasti cen blaga in storitev k medletni inflaciji v obdobju 2003–2007, v o. t.

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Ključni dejavnik pospešene rasti cen je bil rast cen hrane in tekočih goriv za prevoz in ogrevanje. Lani so se domače cene hrane povešale za 13,7 % (v letu 2006 za 3,6 %) in k inflaciji prispevale slabi dve petini (2,1 o. t.). Ključni razlog za hitrejšo rast teh cen v primerjavi s predhodnim letom prihaja iz mednarodnega okolja. Globalna cenovna gibanja v letu 2007 so tako vplivala na visoke rasti cen različnih vrst kmetijskih pridelkov in nafte pa tudi kovin in ostalih vrst primarnih surovin. Po naši oceni pa je bil prenos rasti cen hrane s svetovnih trgov pri nas v primerjavi z drugimi državami evrskega območja hitrejši in močnejši, predvsem zaradi rigidnejše tržne strukture in pomanjkanja konkurence na določenih trgih. Poleg tega so se lani skladno z gibanji cen nafte na svetovnem trgu in tečaja ameriškega dolarja podražila tudi tekoča goriva za prevoz in ogrevanje. Rast teh cen je k inflaciji prispevala 0,9 o. t. Prispevek je nekoliko ublažilo znižanje trošarin na tekoča goriva na minimalno dovoljeno raven po predpisih zakonodaje EU v septembru 2007. Lani je bil končan tudi proces harmonizacije trošarin na tobak in tobakne izdelke s stopnjami EU, kar je k inflaciji prispevalo 0,3 o. t.

¹⁰Posredovanje delovne sile je sicer relativno majhen segment tržnih storitev in zato ne vpliva pomembno na njihovo skupno rast.

Okvir 1: Ocena učinka uvedbe evra na inflacijo

Proces uvajanja evra je imel na inflacijo zmeren in časovno omejen učinek. Ocenjujemo, da je celotni prispevek podražitev, ki bi ga lahko povezali s procesom uvajanja evra, k inflaciji prispeval največ 0,3 o. t. Podobno kot pri državah, ki so evro uvedle leta 2002, smo največ povišanj cen, ki jih ni bilo mogoče pojasniti z običajnimi dejavniki inflacije, zaznali v mesecu pred menjavo in v mesecu same menjave valute. Takrat je bilo ob sicer dobro načrtovanih in izpeljanih ukrepih za preprečevanje neupravičenega poviševanja cen, ki so jih izvajali vlada, Banka Slovenije in nevladne organizacije, zaznanih največ povišanj cen, ki so odstopala od dinamike poviševanj teh cen v preteklosti, in sicer predvsem pri nekaterih vrstah storitev.

Cene, ki so pod različnimi oblikami regulacije, so večinoma rasle skladno z usmeritvami načrta uravnavanja reguliranih cen. Skupaj so se povišale za 7,2 %, brez vpliva rasti cen tekočih goriv za prevoz in ogrevanje pa za 1,4 %. V to je vključeno tudi povišanje cen električne energije za 4,9 % aprila lani, ki v načrtu sicer ni bilo predvideno.¹¹ Rast reguliranih cen brez vpliva tekočih goriv je tako zaostala za predvideno rastjo prostih cen.

Na krepitev inflacijskih pritiskov kaže naraščanje osnovne inflacije. Poleg cen hrane in energentov, ki so bile ključni dejavnik pospešene inflacije lani, so se ob koncu leta močneje kot v prejšnjih letih povišale tudi cene v ostalih skupinah indeksa cen življenjskih potrebščin.

Plače

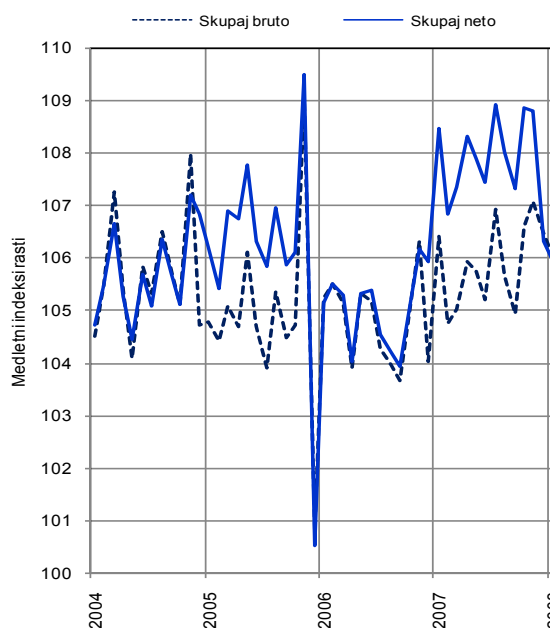
V letu 2007 je rast plač ostala umirjena. Bruto plača na zaposlenega se je v letu 2007 nominalno povečala za 5,9 % in realno za 2,2 %. Za nominalno rastjo produktivnosti dela (7,3 %) je bruto plača na zaposlenega zaostala za dobro odstotno točko. Povprečna nominalna rast bruto plače ni bistveno odstopala od jesenske napovedi; nekoliko višja od napovedane (za 0,3 o. t.) je bila v zasebnem sektorju ter nekoliko nižja (za 0,6 o. t.) v javnem sektorju.

V zasebnem sektorju je bila rast plač lani višja kot leto prej. Povprečna bruto plača na zaposlenega se je nominalno povečala za 6,9 %, realno pa za 3,2 %. Uskladitev plač z inflacijo je bila izvedena avgusta na osnovi dogovorjenega mehanizma.¹² Plače so se tako povečale za vsaj 2 % in dodatno za 0,5 %, kolikor je znašala razlika med doseženo in v uskladitvenem

mehanizmu za leto 2006 upoštevano inflacijo. Še nekoliko višji odstotek uskladitve, vendar največ za 0,5 o. t., je bil določen v grafični dejavnosti, časopisni, založniški in knjigotrški dejavnosti, komunalni in gradbeništvu, skladno z dogovorom v njihovih kolektivnih pogodbah. Zaradi ugodnih gospodarskih gibanj je bil v letu 2007 precej višji tudi obseg izplačil ob novembrski in decembrski plači (13. plače, božičnice in izplačila iz naslova uspešnosti poslovanja). Delež prejemnikov tovrstnih izplačil se je lani glede na pretekla leta precej povečal; zajel je 30 % vseh zaposlenih, upošteva tudi oktobrska izplačila pa celo 33 % vseh zaposlenih (leta 2006 24,7 %). Povprečni znesek izplačila se je z rahlimi nihanjem ohranjal približno na ravni 50 % povprečne plače prejemnika.

V javnem sektorju je rast bruto plač že šesto leto zapored precej zaostala za rastjo plač v zasebnem sektorju. Nominalno so se povečale za 4,1 %, realno za 0,5 %. Usklajevanje plač z inflacijo je bilo ponovno le delno, saj se je del uskladitve namenil odpravi plačnih nesorazmerij v tem sektorju. V juliju so se plače povečale za 1,3 %, kot izhaja iz usklajevalnega mehanizma¹³, ter dodatno še za 0,45 %, kolikor je dejanska inflacija preseгла inflacijo v letu 2006, ki je bila upoštevana v poročilu od januarja 2007 naprej. Po dejavnostih so se bruto plače lahko nekoliko bolj povečale še zaradi napredovanj in izplačil za redno uspešnost. Najbolj se je povečala bruto plača v javni upravi (5,1 %) zaradi povečanega obsega dela ob pripravah na predsedovanje EU in povečanem obsegu dela sodnikov ter tožilcev.

Slika 5: Nominalna bruto in neto plača v obdobju 2004–2007, indeks rasti

Vir podatkov: SURS.

¹¹Od 1. julija lani se cena električne energije oblikuje prosto.

¹²Kolektivna pogodba o načinu usklajevanja plač, povračil stroškov v zvezi z delom in regresa za letni dopust.

¹³Dogovor o višini in načinu splošne uskladitve osnovnih plač in višini sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij za obdobje od 2007 do 2009.

Neto plača se je lani nominalno povečala za 7,9 % in realno za 4,2 %, tj. za 2 o. t. več kot bruto plača, k čemur so prispevale spremembe v dohodnini¹⁴. Razlika med rastjo neto in bruto plače je bila izrazitejša v javnem sektorju, kjer prevladujejo zaposleni z visoko izobrazbo in torej višjimi plačami: nominalno je bila za 2,6 o. t., realno pa za 3 o. t. višja. V zasebnem sektorju, kjer je izobrazbena struktura slabša, je bila razlika do rasti nominalne oz. realne bruto plače 1,7 o. t.

Zaposlenost in brezposelnost

Rast zaposlenosti je bila lani najvišja po osamosvojitvi. Rast zaposlenosti, ki se je začela krepiti že v drugi polovici leta 2006, se je še pospešila. V razmerah visoke gospodarske rasti in ob pospešeni rasti zaposlenosti se je rast produktivnosti dela po pričakovanjih umirila, s 4,5 % v letu 2006 na 3,3 % lani.

Tabela 1: Število in rast delovno aktivnih v letih 2006–2007, različne metodologije

	2006	2007	2007/2006
Statistika nacionalnih računov	934.534	959.551	2,7 %
Anketa o delovni sili*	961.000	985.300	2,5 %
Statistika formalno delovno aktivnih	824.839	853.999	3,5 %

Vir podatkov: SURS, *izračun UMAR.

Na visoko rast zaposlenosti v lanskem letu kažejo vse tri statistike, ki merijo delovno aktivnost. Število formalno delovno aktivnih¹⁵ se je povečalo za 3,5 %. Prav tako je bilo že tretje leto zapored večje zaposlovanje tujcev. Največje je bilo na področju gradbeništva, kjer je bila izdana približno polovica novih delovnih dovoljenj za tujce. Povečanje števila delovnih dovoljenj za 31,7 %¹⁶ je predstavljalo okoli dve petini povečanja povprečnega števila formalno delovno aktivnih v lanskem letu. Tako se je blazilo pomanjkanje delovne sile, ki je bilo posebej izrazito pri poklicih za preprosta dela in v gradbeništvu¹⁷. Število potreb po delavcih in tudi realiziranih zaposlitev za poklice z nižjo ali s srednjo izobrazbo se je še naprej povečevalo bolj kot za tiste z višjo ali visoko izobrazbo.

¹⁴Novi zakon o dohodnini je zmanjšal progresivnost dohodninske lestvice in s tem bolj razbremenil višje plače.

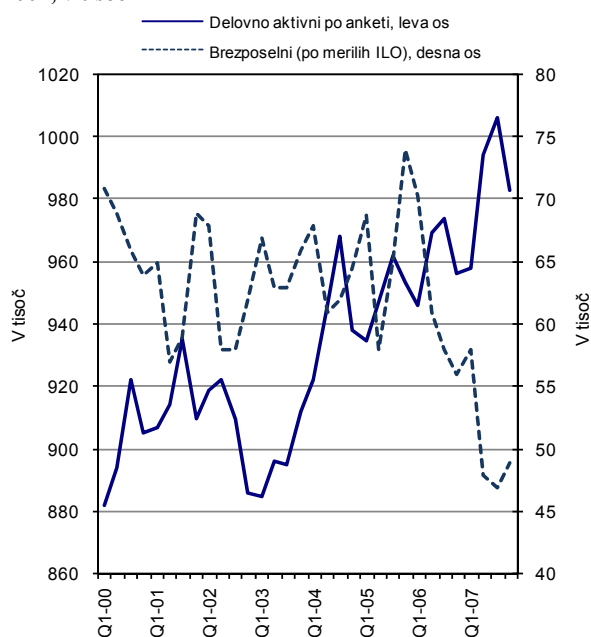
¹⁵Med formalno delovno aktivne štejemo zaposlene in samozaposlene osebe, evidentirane v statističnem registru delovno aktivnega prebivalstva, ter mesečno oceno števila kmetov. Neformalno delovno aktivne so osebe, ki delajo kot neplačani pomagajoči družinski člani ali po pogodbah o delu ali v sivi ekonomiji. Poenostavljeno jih ocenjujemo kot razliko med statistiko zaposlenosti po anketi o delovni sili in po registrskih virih, tj. formalno delovno aktivnimi.

¹⁶Do konca leta 2007 se je število veljavnih dovoljenj povečalo na 66.065. Skoraj polovica tujcev je delala v gradbeništvu, ostali pa v predelovalnih dejavnostih, prometu, trgovini in v gostinstvu.

¹⁷To kaže stopnja prostih delovnih mest, ki je opredeljena kot razmerje med številom prostih in vseh delovnih mest.

Zaposlenost je naraščala v skoraj vseh dejavnostih. Okoli polovico skupnega povečanja zaposlenosti v letu 2007 je že tretje leto zapored pomenila visoka rast zaposlovanja v gradbeništvu in dejavnosti nepremičnin, najema in poslovnih storitev. Prvič po letu 2001 so rast zaposlenosti zabeležile predelovalne dejavnosti. Število zaposlenih se je najbolj povečalo v proizvodnji vozil, kovinski ter lesni industriji, ponovno pa se je zmanjšalo v usnjarski, tekstilni in živilskopredelovalni industriji. Manj delovno aktivnih kot v letu 2006 je bilo v kmetijstvu, ribištvu, rudarstvu, oskrbi z elektriko, plinom in vodo ter v javni upravi in vojski.

Slika 6: Število zaposlenih in brezposelnih v obdobju 2000–2007, v tisoč

Vir podatkov: SURS.

Leta 2007 sta ob manjših prilivih v brezposelnost upadla število brezposelnih in tudi stopnja brezposelnosti. Po anketi o delovni sili je bila v tretjem četrtletju 2007 od začetka merjenja zabeležena celo najnižja stopnja brezposelnosti, ki pa se je v zadnjem četrtletju rahlo povečala. Na zavodu za zaposlovanje pa je bilo konec leta registriranih dobrih 10.000 manj brezposelnih kot ob koncu leta 2006.

Tabela 2: Povprečno število brezposelnih (in stopnja upada) in stopnje brezposelnosti v letih 2006–2007, različne metodologije

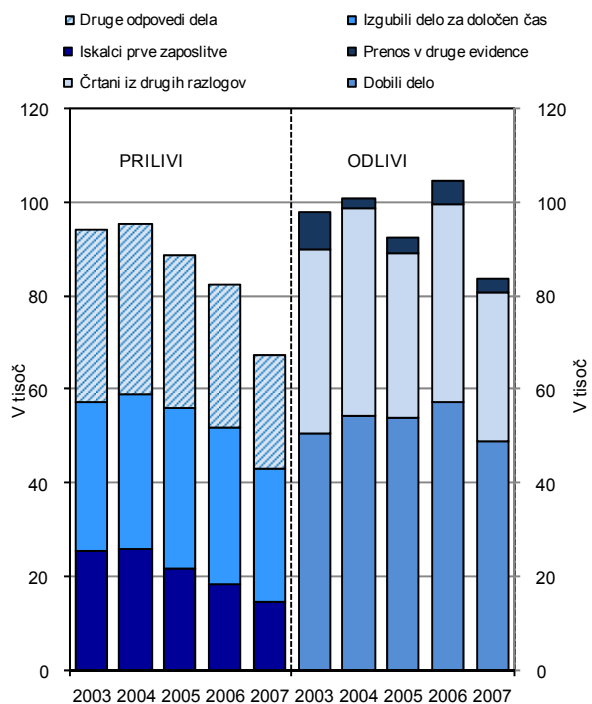
	2006	2007	2007/2006
Število registriranih brezposelnih	85.836	71.336	-16,9 %
Število anketno brezposelnih (ILO)	61.000	50.500	-17,2 %
Stopnja registrirane brezposelnosti	9,4 %	7,7 %	-
Stopnja anketne brezposelnosti (ILO)	6,0 %	4,9 %	-

Vir podatkov: SURS.

Lani je v primerjavi z letom 2006 dobilo delo 14,5 % manj brezposelnih, manj je bilo tudi črtanj iz evidence brezposelnih iz različnih razlogov, ki ne pomenijo zaposlitve, in prepisov med evidencami.¹⁸ K zmanjšanju brezposelnosti je tako prispeval manjši priliv v brezposelnost: manj je bilo prijav iskalcev prve zaposlitve in oseb, ki so izgubile delo. Število dolgotrajno brezposelnih je upadlo, vendar relativno počasneje kot pri ostalih brezposelnih, zato se je povečal njihov strukturni delež, ki ponovno presega 50 %. Skladno s povečanim povpraševanjem po manj kvalificirani delovni sili se je lani ponovno zmanjšalo število brezposelnih z nižjo in s srednjo izobrazbo. Zmanjševanje števila brezposelnih s terciarno izobrazbo je bilo najpočasnejše. Število brezposelnih se ni zmanjšalo le pri starejših od 50 let, malenkost pa se je povečal tudi delež žensk med brezposelnimi, na 54,9 %.

Slika 7: Komponente prilivov in odlivov v brezposelnost v obdobju 2003–2007, v tisoč

Vir podatkov: Zavod RS za zaposlovanje, preračuni UMAR.

Cenovna in stroškovna konkurenčnost

Ob višji inflaciji se je lani cenovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva glede na trgovinske partnerice poslabšala. Po treh letih relativno stabilnih gibanj se je realna apreciacija efektivnega tečaja, deflaciranega z relativnimi cenami življenjskih potrebščin, v povprečju leta 2007 povečala na 2,3 % (z 0,7 % v letu 2006). Vpliv hitrejšje rasti relativnih cen je k poslabšanju cenovne konkurenčnosti prispeval dve

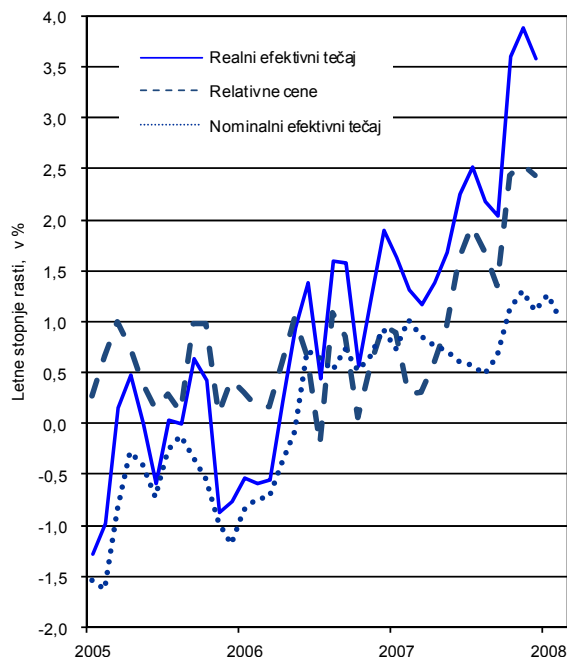
¹⁸Številna črtanja v letu 2006 so bila posledica strožjih kriterijev, ki so jih uveljavile spremembe in dopolnitve Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti iz leta 2002.

tretjini.¹⁹ Realna apreciacija efektivnega tečaja je bila najvišja ob koncu leta (decembra medletno 3,5-odstotna), ko se je ob močno pospešeni rasti relativnih cen precej okreplil tudi evro.

Manj izrazito je bilo poslabšanje stroškovne konkurenčnosti celotnega gospodarstva, stroški predelovalnih dejavnosti pa so relativno celo upadli.

Odstopanja rasti stroškov dela na enoto proizvoda glede na naše trgovinske partnerice so bila manj izrazita kot pri cenah. Realni efektivni tečaj, deflaciran z relativnimi stroški dela na enoto proizvoda gospodarstva, je apreciral za 1,6 % (v letu 2006 za 0,1 %), deflaciran s stroški dela na enoto proizvoda predelovalnih dejavnosti pa za 0,4 % (po 2,6-odstotni depreciaciji leta 2006). Poleg močnejšega evra je na poslabšanje stroškovne konkurenčnosti predelovalnih dejavnosti in tudi celotnega gospodarstva vplivala predvsem upočasnjena rast produktivnosti dela²⁰.

Slika 8: Realni efektivni tečaj, deflaciran z indeksom cen življenjskih potrebščin, in njegove komponente v obdobju 2005–2007, v %

Vir podatkov: BS, ECB, OECD, SURS, preračuni UMAR.

Opomba: Efektivni tečaj do 17 trgovinskih partneric vključuje 7 držav evrskega območja (Avstrija, Belgija, Nemčija, Italija, Francija, Nizozemska, Španija) in 10 partneric zunajevrskega območja (VB, Danska, Švedska, Češka, Madžarska, Poljska, Slovaška, ZDA, Švica, Japonska).

¹⁹Lani se je na tujih valutnih trgih sicer močno okreplil evro, vendar je bil ta vpliv na povečanje apreciacije precej manjši, približno tretjino. Do trgovinskih partneric iz območja evra je bila realna apreciacija efektivnega tečaja v povprečju leta 1,5-odstotna, zunaj območja evra pa 4,1-odstotna.

²⁰V predelovalnih dejavnostih se je rast produktivnosti dela umirjala, a ostala na visoki ravni (7,6 % glede na 10,4 % leta 2006).

Tekoči račun plačilne bilance

V razmerah močne konjunktуре se je primanjkljaj na tekočem računu plačilne bilance lani precej povečal.

S 1.621,5 mio EUR je v deležu BDP predstavljal 4,8 %, kar je 2 o. t. več kot leto prej. Njegovo povečanje izhaja iz višjega primanjkljaja v trgovinski bilanci zaradi visokega uvoza investicijskih in vmesnih dobrin, regionalno pa je posledica znižanja presežka v menjavi z nečlanicami EU. V manjši meri so k poslabšanju prispevali tudi poslabšani pogoji menjave (indeks 99,6). Močnejše se je povečal tudi primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov, zlasti zaradi večjih neto plačil obresti na zunanji dolg in obresti na posojila med povezanimi osebami. Prav tako je bil višji primanjkljaj v bilanci tekočih transferjev. Prvič od vstopa v EU je bila lani Slovenija neto plačnica v proračun EU. Večja od predvidenih (112 % načrtovanih) so bila vplačila, zlasti iz naslova carin. Hkrati je črpanje iz strukturnih skladov in kohezijskega sklada doseglo le 60 % predvidenih sredstev, kar glede na predhodno leto (78 %) pomeni manjšo absorpcijsko sposobnost. Primanjkljaj na tekočem računu je nekoliko ublažil povečan presežek v storitveni bilanci, zlasti zaradi večjega deviznega pritoka od turizma v primerjavi z letom 2006.

Napoved gospodarskih gibanj v letih 2008–2010

Predpostavke pomladanske napovedi

Po lanskem nadaljevanju visoke svetovne gospodarske rasti naj bi letos prišlo do občutne upočasnitve, ki bo izrazitejša, kot se je pričakovalo jeseni. V zadnjih petih letih je bila svetovna gospodarska rast v povprečju 4,6-odstotna, lani celo 4,9-odstotna, kar je največ v povojnem obdobju. Do pospešitve v tem obdobju je prišlo zaradi naraščajoče gospodarske rasti v državah v razvoju, ki bo ostala glavni dejavnik svetovne rasti kljub letošnji upočasnitvi. Januarja letos je MDS znižal jesensko napoved svetovne gospodarske rasti za tekoče leto, na 4,1 % (za 0,3 o. t.) predvsem zaradi pričakovane nižje rasti v ZDA in ostalih razvitih državah, ki bodo izpostavljene učinkom finančne krize.

Najnovejše napovedi gospodarske rasti za naše glavne trgovinske partnerice iz evrskega območja za letošnje in prihodnje leto tudi predvidevajo izrazitejšo upočasnitev od jeseni pričakovane (gl. Tabelo 3). Po ugodnih razmerah v letu 2007 se bo letos gospodarska rast v vseh glavnih trgovinskih partnericah upočasnila, in sicer bolj kot smo predpostavljali jeseni (izjema je Avstrija). Rast v evrskem območju bo temeljila predvsem na domačem povpraševanju. V večini držav se pričakuje solidna rast zasebne potrošnje, ki se bo kljub visoki rasti cen energije in hrane ohranjala na

razmeroma visoki ravni zaradi vplivov lanskega občutnega izboljšanja na trgu dela – stopnje brezposelnosti so v številnih državah lani padle na rekordno nizke ravni. Čeprav proizvodne zmogljivosti ostajajo visoko izkoriščene, je po dveh letih visoke rasti letos pričakovati umirjanje rasti investicij v osnovna sredstva. Zaradi apreciacije evra in splošne umiritve rasti svetovne trgovine se letos pričakuje tudi nižja rast izvoza; rast uvoza bo po dveh letih ponovno preseгла rast izvoza. Leta 2009 naj bi bila v glavnih trgovinskih partnericah z evrskega območja gospodarska rast rahlo višja. Na približno tej ravni se bo ohranila tudi leta 2010.

Od glavnih partneric iz skupine novih držav članic EU se bo gospodarska rast letos zelo umirila na Češkem in Poljskem, pospešena pa naj bi bila rast na Madžarskem. Realna rast BDP je bila lani na Češkem nekoliko višja kot leto prej zaradi pospešitve rasti zasebne potrošnje. Rahlo višja je bila gospodarska rast tudi na Poljskem, zlasti zaradi močne investicijske aktivnosti. Letos bo v obeh državah prišlo do upočasnitve, še posebej močno na Češkem, kjer se bo rast zasebne potrošnje umirila pod vplivom reforme javnih financ. Na Poljskem se bo umirila predvsem rast investicij. Nekoliko drugačna je dinamika gospodarske rasti na Madžarskem, kjer se je rast BDP lani občutno znižala zaradi posledic programa stabilizacije javnih financ in posledičnega upada zasebne in državne potrošnje. Gospodarska rast naj bi se letos okrepila in se še pospešila prihodnje leto. Rahlo pospešitev je leta 2009 pričakovati tudi na Češkem, ne pa tudi na Poljskem. V letu 2010 je predvideno ohranjanje stopenj gospodarske rasti na ravni predhodnega leta.

Tabela 3: Predpostavke napovedi UMAR glede gospodarske rasti v najpomembnejših zunanjetrgovinskih partnericah Slovenije v obdobju 2008–2010 in primerjava z jesensko napovedjo

	2006	2007	2008		2009		2010
			Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Pomladanska napoved (mar. 2008)
EU	3,0	2,9	2,5	1,9	2,2	2,1	2,2
Evroobmočje	2,7	2,6	2,3	1,6	2,0	1,9	2,0
Nemčija	2,9	2,5	2,3	1,6	1,9	1,9	1,9
Italija	1,8	1,5	1,5	0,7	1,6	1,4	1,2
Avstrija	3,3	3,4	2,4	2,4	2,1	2,3	2,3
Francija	2,0	1,9	2,0	1,6	2,2	1,9	2,2
Združ. kraljestvo	2,9	3,1	2,1	1,7	2,3	2,0	2,0
Češka	6,4	6,6	5,0	4,6	5,0	5,0	5,0
Madžarska	3,9	1,3	2,8	2,5	3,5	3,8	4,3
Poljska	6,2	6,5	5,5	5,5	5,0	5,0	5,0
Hrvaška	4,8	6,0	5,0	4,8	4,8	4,5	5,0
BIH	6,2	5,0	6,0	5,0	5,5	5,0	6,0
Srbija	5,7	7,5	5,8	5,5	5,5	5,5	5,0
Makedonija	3,8	5,0	4,2	5,0	4,2	6,0	6,0
ZDA	2,9	2,2	2,3	1,2	3,0	2,4	2,8
Rusija	7,4	8,1	6,5	6,5	6,0	6,2	5,5

Vir podatkov: Eurostat; Consensus Forecasts, december 2007, januar 2008, februar 2008; European Commission, DG Ecfm – Interim Forecast, februar 2008; European Commission, DG Ecfm – Economic Forecasts, Autumn 2007, Economist Intelligence Unit Country Reports (za Bosno, Srbijo in Makedonijo), december 2007, januar 2008, februar 2008; OECD Economic Outlook, december 2006; WIW Current Analysis and Forecasts, februar 2008; lastna ocena.

V državah nekdanje Jugoslavije je po lanski občutni pospešitvi gospodarske rasti – višji od jeseni predvidene – letos pričakovati upočasnitev rasti.

Gospodarska rast na Hrvaškem, v Srbiji in Makedoniji se je lani pospešila, medtem ko je bila v BIH nižja kot leta 2006. Letos pričakujemo umiritev rasti na Hrvaškem in v Srbiji, predvsem zaradi nižje rasti zasebne potrošnje, ki je bila glavni dejavnik rasti lani. V BIH in Makedoniji bo realna rast BDP letos podobna lanski, še naprej pa jo bo poganjala rast domačega povpraševanja. Prihodnje leto in v letu 2010 bo gospodarska rast v državah nekdanje Jugoslavije podobno visoka kot letos, le v Makedoniji, ki je do zdaj dosegala relativno nizke stopnje rasti, je zaradi ugodnih posledic strukturnih reform pričakovati postopno krepitev rasti.

Pomladanske napovedi temeljijo na predpostavki znatno višje cene nafte kot jeseni. Od septembra lani do februarja letos se je cena nafte Brent podražila za približno četrtino. Do začetka priprave pomladanske napovedi se je povprečna cena povzpela na 95

USD/sod. Predpostavka povprečne cene sode nafte Brent za letošnje leto predvideva stabilizacijo na trenutni visoki ravni in tako znaša 98,3 USD/sod (gl. Tabela 4). Po zadnjih ocenah mednarodnih institucij naj bi nadaljevanje visoke rasti povpraševanja po nafti zaradi še naprej visoke gospodarske rasti v državah v razvoju, predvsem v Aziji, omililo učinek nižjega povpraševanja ZDA. Na strani ponudbe bo letos ključni dejavnik politika kartela, saj se je OPEC kljub pritiskom na začetku marca odločil pustiti svoje proizvodne kvote nespremenjene, v državah proizvajalkah, ki niso članice OPEC, pa je pričakovati celo nižjo rast ponudbe.

Pomladanske napovedi upoštevajo precej višjo tehnično predpostavko glede razmerja med evrom in dolarjem kot jeseni. Lani je povprečni tečaj dolar/evro znašal 1,371 USD za 1 EUR, kar je bilo 9,3 % več kot leta 2006. Tehnična predpostavka je določena na osnovi povprečnega tečaja med 3. in 14. marcem 2008. Za letos znaša 1,526 USD za 1 EUR, za prihodnjih dve leti pa 1,537 USD za 1 EUR (jeseni je predpostavka znašala 1,350 USD za 1 EUR).

Tabela 4: Predpostavke pomladanske napovedi glede cene nafte Brent v obdobju 2008–2010 in primerjava z jesensko napovedjo, v USD/sodček

	2006	2007	2008		2009		2010
			Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Pomladanska napoved (mar. 2008)
Povprečna cena nafte	65,4	72,7	68,5	98,3	68,5	92,5	90,0

Vir podatkov: World Bank, predpostavke za leta 2008–2010 UMAR.

Gospodarska rast

V naslednjih treh letih se bo gospodarska rast umirila na ravni okoli 4 %. Letos bo prišlo do umirjanja lanske visoke gospodarske aktivnosti pod vplivom konjunkturnega ohlajanja v mednarodnem okolju in ob manjši domači investicijski dejavnosti. Po upočasnitvi gospodarske rasti na 4,4 % se bo prihodnje leto gospodarska rast še nekoliko upočasnila. Ob skromni domači potrošnji zaradi nižje investicijske dejavnosti pričakujemo 4,1-odstotno realno rast bruto domačega proizvoda v letu 2009. Za leto 2010 napovedujemo ponovno okrepitev gospodarske rasti na 4,4 %, ki jo bo spodbudilo postopno povečevanje izvozne aktivnosti in večji investicijski zagon.

Tveganja, da bo gospodarska rast letos nižja od napovedane, so povezana z negotovostjo v mednarodnem okolju in so izrazitejša kot v preteklih letih. Ključna predpostavka glede ravni in trajanja umirjanja svetovne gospodarske konjunktore je podvržena negotovostim, povezanim z grožnjo recesije ameriškega gospodarstva zaradi nepremičninske krize in morebitno nevarnostjo prenašanja učinkov na gospodarstva naših glavnih trgovinskih partneric. Hujši pretresi na svetovnih finančnih trgih in skokovito

povečevanje cen osnovnih surovin utegnejo še poslabšati pogoje v mednarodnem okolju.

Letos, ko pričakujemo manj intenzivno rast tujega povpraševanja in nižjo rast investicijske aktivnosti, se bo gospodarska rast upočasnila na 4,4 %.

Ob predvidenem konjunkturnem umirjanju v glavnih trgovinskih partnericah bo rast izvoza nižja kot lani, 9,7-odstotna. K upočasnitvi rasti izvoza blaga (9,4 %) bo deloma prispevala bistveno manjša rast izvoza vozil, ki bo precej zaostala za lansko visoko ravno. Na upočasnitev rasti izvoza storitev (10,9 %) bosta v največji meri vplivali nižja rast izvoza skupine ostalih storitev in transportnih storitev.

Letos pričakujemo tudi precej nižjo rast investicij v osnovna sredstva; znašala naj bi 5,4 %. Po visokih rasteh v letu 2007 se bo rast upočasnila tako pri gradbenih investicijah kot pri investicijah v opremo in stroje. Pričakujemo nadaljevanje rasti infrastrukturnih investicij; leto 2008 je leto najintenzivnejše gradnje avtocest, okrepile naj bi se investicije v železniško infrastrukturo, prav tako pa tudi v energetske objekte. Na podlagi izdanih gradbenih dovoljenj pričakujemo, da se bo rast investicij v nova stanovanja nadaljevala, a bo

nižja kot lani. Tudi pri investicijah v nestanovanjske objekte pričakujemo nižjo rast²¹. Poslabševanje razmer v mednarodnem okolju, deloma tudi zaradi zaostrenih posojilnih pogojev na finančnih trgih, bo omejilo poslovno investiranje. Investicije v opremo in stroje naj bi se glede na znake umirjanja rasti v zadnjem četrtletju lanskega leta in ob postopnem zniževanju visoke izkoriščenosti proizvodnih zmogljivosti v predelovalnih dejavnostih letos ohranile približno na lanski ravni.²² Pričakujemo, da se bo v letu 2008 nadaljevala rast zalog, vendar pa bo to povečanje nižje kot lani, tako da bo prispevek k rasti negativen v višini 0,5 o. t. BDP.

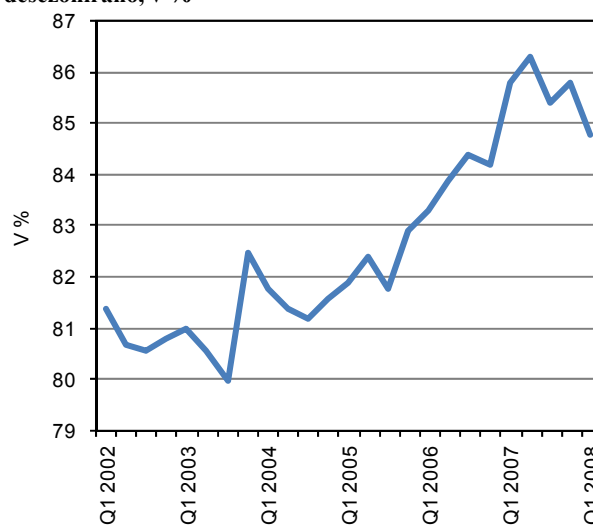
Letos se bo ponovno nekoliko bolj okrepila rast državne potrošnje (na 3,9 %), ki bo sledila povečanju števila zaposlenih v javni upravi. Predvsem zaradi obveznosti s članstvom v EU, povezanih z vzpostavitvijo meje in s predsedovanjem, se bo povečala rast izdatkov za materialne stroške.

Nekoliko višja kot lani bo letos tudi rast zasebne potrošnje. Povečala naj bi se skladno z ocenjeno rastjo razpoložljivega dohodka, tj. za 3,7 %. Rast mase plač bo, upoštevajoč nižjo rast zaposlenosti kot lani, sicer nižja (3,6 % in 5,6 % lani), vendar pričakujemo, da bo do pospešitve rasti zasebne potrošnje prišlo zaradi spremenjene strukture v rasti dohodka. Z nedavnimi ukrepi²³ se namreč povečujejo dohodki tistih, ki imajo v povprečju višjo nagnjenostjo k trošenju in povprečno večji del potrošnje namenijo za nakup osnovnih življenjskih dobrin. Glede na intenzivno stanovanjsko gradnjo in nakupe stanovanj pričakujemo, da bo prebivalstvo še naprej precejšnji del dohodka namenjalo za nakupe trajnih in poltrajnih dobrin.²⁴

Ob nižji rasti izvoza in investicijske aktivnosti letos pričakujemo upočasnitev rasti uvoza. Realna rast uvoza blaga bo letos 8,3-odstotna. Skladno s predvidenim umirjanjem aktivnosti v predelovalnih dejavnostih zaradi cikličnega ohlajanja v mednarodnem okolju pričakujemo nižjo rast uvoza proizvodov za vmesno porabo. Precej nižja kot lani bo letos zaradi pričakovane umiritve domačih investicij tudi rast uvoza proizvodov za investicije, ki bodo največ prispevale k upočasnitvi rasti blagovnega uvoza. Na drugi strani pa bo krepitev rasti zasebne potrošnje spremljala višja rast uvoza proizvodov za široko porabo. Upočasnitev rasti uvoza storitev (na 9,8 %) bo večinoma posledica nižje rasti uvoza transportnih storitev in ostalih storitev. Pri 8,5-

odstotni rasti uvoza bo saldo menjave s tujino pozitivno prispeval h gospodarski rasti.

Slika 9: Izkoriščenost proizvodnih zmogljivosti v predelovalnih dejavnostih v obdobju 2003–2007, desezonirano, v %

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Leta 2009 bo gospodarska rast ob nizki rasti investicij in rahlo nižji rasti izvoza še nekoliko nižja kot letos, 4,1-odstotna.

Rast izvoza se bo rahlo upočasnila (9,4 %), vendar bo ostala nad dolgoletnim povprečjem. Rast blagovnega izvoza se bo ob rahlem povečanju izvoza v države EU ohranila na letošnji ravni (9,3 %), saj pričakujemo realno upadanje izvoza vozil. Tudi rast izvoza storitev bo nižja (10,0 %) kot v predhodnem letu; še naprej jo bo poganjala rast izvoza skupine ostalih storitev, ki bo ostala živahna, vendar pa je pričakovati manjšo aktivnost, povezano z izvozom potovanj.

Realna rast investicij bo prihodnje leto predvsem zaradi manjšega obsega investicij v gradnjo avtocest še nekoliko nižja kot letos. V letu 2009 naj bi se znatno umirila rast infrastrukturnih investicij, kar bo vplivalo na umiritev realne rasti investicij v osnovna sredstva na 2,6 %. Upoštevajoč načrte v zvezi z gradnjo infrastrukture v letu 2009, bodo sredstva za avtocestne investicije nominalno nižja za več kot 10 % (nekoliko pa naj bi se pospešila gradnja energetskih zmogljivosti). Na drugi strani bo rahlo izboljšanje gospodarskih razmer v mednarodnem okolju vzpodbudno delovalo na podjetniško investiranje, zato se bo rast investicij v opremo in stroje naslednje leto nekoliko okrepila.

Rast zasebne potrošnje se bo počasi krepila (3,7 %). Rast zasebne potrošnje bo pri dani dohodkovni strukturi sledila rasti mase plač (3,8 %). Pričakovati je večje nakupe trajnih dobrin, ki bodo sledili naložbam v

²¹Z lani izdanimi gradbenimi dovoljenji je bila predvidena skupna površina nestanovanjskih stavb za 13,5 % nižja kot leto predtem.

²²Rast investicij v opremo in stroje je bila v zadnjem četrtletju lani 5,8-odstotna, kar je najmanj v zadnjih dveh letih.

²³Spremembe zakonov, sprejetih januarja letos v okviru ukrepov za zmanjševanje posledic višje inflacije na blaginjo prebivalstva, na primer uvajajo dodatno splošno dohodninsko olajšavo za zavezance z dohodki do 9.000 evrov in povečujejo socialne transfere.

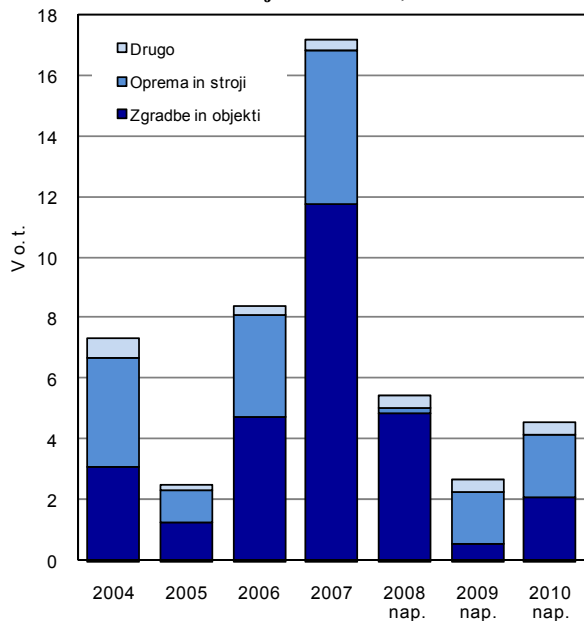
²⁴Po drugi strani bi lahko odplačevanje posojil, predvsem stanovanjskih, omejevalo prosta sredstva gospodinjstev za potrošnjo.

stanovanja v času, ko bo še v veljavi nižja stopnja davka na dodano vrednost za stanovanja²⁵.

Rast državne potrošnje naj bi bila prihodnje leto spet nekoliko bolj umirjena (2,3 %). Plače na zaposlenega bodo zaradi procesa odprave plačnih nesorazmerij v javnem sektorju sicer rasle hitreje, vendar se bo rast števila zaposlenih upočasnila. Počasneje kot letos naj bi naraščali tudi izdatki za blago in storitve (razen v zdravstvu).

Skladno z umirjeno rastjo domače potrošnje se bo leta 2009 še upočasnila rast uvoza (7,5 %). Ob upočasnjeni rasti uvoza investicijskih dobrin bo v glavnem nižji blagovni uvoz (7,2 %), medtem ko bo rast uvoza storitev ostala na enaki ravni kot leto prej (9,7 %).

Slika 10: Prispevek komponent k rasti bruto investicij v osnovna sredstva v obdobju 2004–2010, v o. t.

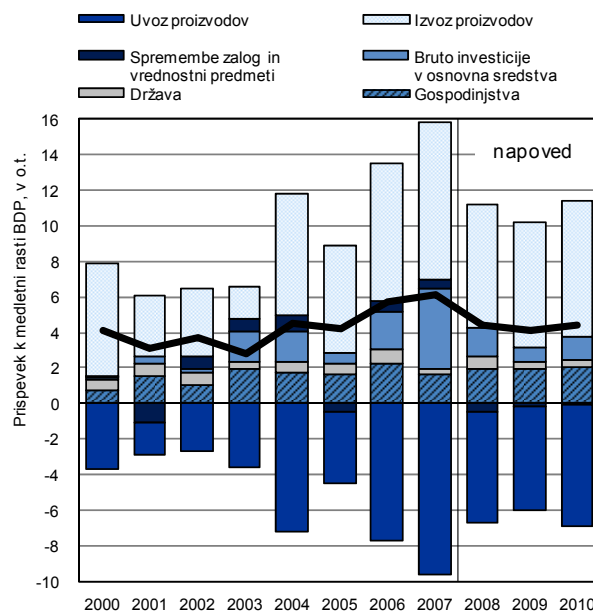
Vir podatkov: SURS, preračuni in napovedi UMAR.

Leta 2010 se bo gospodarska rast pospešila na 4,4 % pod vplivom postopnega cikličnega ožvljanja.

Ob nadaljnji krepitvi konjunktura v mednarodnem okolju se bo postopno povečevala rast izvoza. Za leto 2010 napovedujemo ponovno pospešitev rasti investicijske aktivnosti, predvsem zaradi pričakovanega povečanja investicij v gradbene objekte. Po naših predvidevanjih se bodo namreč v letu pred povišanjem stopnje davka na dodano vrednost za stanovanja pospešeno gradila stanovanja. Na drugi strani bo rast gradnje infrastrukture ostala še naprej nizka glede na predvideno znižanje investicij v avtoceste in energetske objekte, nekoliko pa naj bi se v tem letu pospešile železniške investicije. Ciklično izboljševanje gospodarskih razmer pa naj bi spodbujalo tudi naložbe v opremo in stroje. Leta 2010 je pričakovati nadaljnjo

postopno krepitev rasti zasebne potrošnje (3,8 %), skladno z nekoliko višjo rastjo mase neto plač (4,1 %) zaradi rahlo povečane rasti zaposlenosti in tudi plač. Ob rahlem povečanju rasti števila zaposlenih in nekoliko hitrejši rasti plače na zaposlenega v javnem sektorju pa bo na drugi strani državna potrošnja ostala umirjena (2,4 %). Krepitev rasti uvoza bo leta 2010 tako večinoma posledica višjih rasti domačih investicij. Ob višji rasti izvoza in zasebne, predvsem pa investicijske potrošnje, se bo rast uvoza ponovno okrepila (8,6 %).

Slika 11: Prispevki h gospodarski rasti po komponentah v obdobju 2000–2010, v o. t.

Vir podatkov: SURS, preračuni UMAR.

Okvir 2: Modelska napoved gospodarskih gibanj za leto 2008

Ob ustaljenem postopku napovedovanja gospodarske rasti, ki temelji na kombinaciji ekspertnih in ekonometričnih metod, kot dodatno tehniko uporabljamo dinamični faktorski model. Model, ki je podrobneje obrazložen v Jesenskem poročilu 2006 (Okvir 1, str. 25), po svoji naravi ni strukturni ekonometrični model. Gre preprosto za zbir modelov, v okviru katerega se primernost napovedovanja za vsako napovedno spremenljivko testira z več kot sto napovednimi enačbami. Zadnje modelske napovedi temeljijo na 82 serijah četrletnih podatkov za obdobje 1994–2007. Na podlagi znotrajvzorčnih napovedi za obdobje 2004–2007 so bili v okviru izbora za vsako spremenljivko izbrane štiri enačbe z napovednimi horizonti od enega do štirih četrletij. Štirje najboljši modeli za napovedi gospodarske rasti napovedujejo upočasnitev rasti BDP v letu 2008 na $4,2\% \pm 0,3\%$. To je v okviru napake skladno z napovedjo 4,4 %.

²⁵Z letom 2010 se bo izteklo prehodno obdobje, v katerem je za prodajo stanovanj veljala znižana stopnja davka na dodano vrednost.

Tabela 5: Pomladanska napoved rasti BDP in agregatov potrošnje za obdobje 2008–2010 in primerjava z jesensko napovedjo

	Realne stopnje rasti v %					
	2007	2008		2009		2010
		Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Pomladanska napoved (mar. 2008)
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	6,1	4,6	4,4	4,1	4,1	4,4
Izvoz proizvodov in storitev	13,0	10,3	9,7	9,7	9,4	9,7
Uvoz proizvodov in storitev	14,1	10,1	8,5	8,2	7,5	8,6
Saldo menjave s tujino, prispevek k rasti v o. t.	-0,9	0,0	0,7	0,9	1,3	0,9
Zasebna potrošnja	3,1	4,0	3,6	3,4	3,7	3,8
Državna potrošnja	1,4	3,2	3,9	2,6	2,3	2,4
Bruto investicije v osnovna sredstva	17,2	6,2	5,4	2,6	2,6	4,5
Zaloge, prispevek k rasti v o. t.	0,6	0,2	-0,5	0,1	-0,3	-0,1

Vir podatkov: SURS, napovedi UMAR.

Gibanje dodane vrednosti po dejavnostih

Rast dodane vrednosti gospodarstva se bo v letu 2008 upočasnila približno na raven, ki jo je dosegala pred pospešitvijo v zadnjih dveh letih. Dodana vrednost se bo letos realno povečala za 4,4 %. Največjo umiritev pričakujemo v gradbeništvu in predelovalni industriji, torej v obeh dejavnostih, ki sta v preteklih dveh letih najbolj pospešili rast dodane vrednosti slovenskega gospodarstva. Nekoliko nižja bo tudi rast v tržnih storitvah, za javne storitve pa po treh letih umirjanja napovedujemo okrepitev.

V gradbeništvu in predelovalnih dejavnostih se bo upočasnjevanje rasti iz druge polovice lanskega leta letos še nadaljevalo. Rast dodane vrednosti se bo najbolj znižala v gradbeništvu, a bo še vedno nad povprečjem celotnega gospodarstva, in sicer 6,5-odstotna. Po rekordno visokih ravneh preteklega dveletnega obdobja se bo znižala rast infrastrukturnih investicij, ki pa bo v primeru cest in železnic še vedno pozitivna. Počasneje kot lani se bo krepila tudi aktivnost v gradnji stavb. Rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti se bo še naprej umirjala pod vplivom postopnega ohlajanja konjunktura v trgovinskih partnericah. Kljub temu v nekaterih izvozno usmerjenih dejavnostih (proizvodnja vozil in farmacevtska industrija) glede na trenutno visoko aktivnost ter njihovo manjšo odvisnost od poslovnega cikla v EU pričakujemo nadaljevanje ugodnih gibanj vsaj še v prvi polovici leta. Ob upočasnjeni gradbeni aktivnosti pa se bo znižala rast v panogah, povezanih z gradbeništvom. Skupna rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti bo letos tako 5-odstotna.

Realna rast dodane vrednosti tržnih storitev bo v letu 2008 nekoliko nižja kot lani, 4,8-odstotna. Nižja bo v trgovini in finančnem posredništvu, v vseh ostalih dejavnostih pa se bo nekoliko okrepila. V dejavnosti trgovina in popravila motornih vozil bodo nižje rasti dosegli v trgovini na debelo ter trgovini z neživili, ki jih je v zadnjih dveh letih spodbujala konjunktura v

industriji in gradbeništvu. Po visokih rasteh v zadnjem obdobju naj bi se postopno upočasnila tudi rast prodaje motornih vozil. Še izrazitejšo umiritev rasti dodane vrednosti pričakujemo v dejavnosti finančno posredništvo. Glavni dejavnik bo manjša kreditna aktivnost bank, na katero bo poleg upočasnjevanja domače gospodarske konjunktura vplival tudi omejen dostop do tujih finančnih sredstev kot posledica zmanjšane zaupanja med bankami zaradi mednarodne finančne krize. V dejavnosti promet, skladiščenje in zveze bo najpomembnejše gibalno rasti še vedno cestni blagovni promet. Kljub upočasnjeni rasti blagovnega izvoza nadaljnje spodbude za njegovo rast pričakujemo zaradi ugodne lege Slovenije na križišču V. in X. vseevropskega transportnega koridorja, na katerem se promet povečuje zaradi nedavnih širitvev EU proti vzhodu. Poleg tega bo Slovenija letos kot edina²⁶ nova članica EU še imela možnost opravljanja kabotaže v petnajsterici starih držav članic EU. Med predsedovanjem Slovenije EU v prvi polovici letošnjega leta pričakujemo večje število kongresnih turistov in s tem pospešitev rasti dodane vrednosti v dejavnosti gostinstva. Nadaljnjo rast pa napovedujemo tudi za dejavnost nepremičnine, najem in poslovne storitve, zlasti zaradi krepitve nepremičninske dejavnosti pa tudi računalniških in svetovalnih storitev.

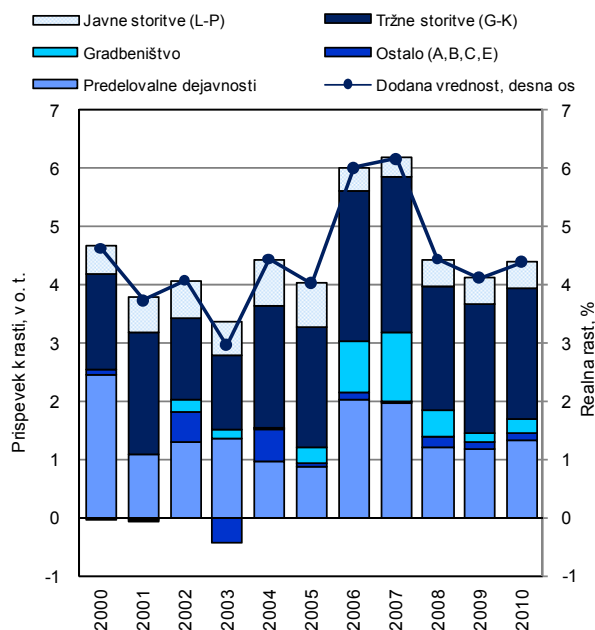
Realna rast dodane vrednosti javnih storitev se bo letos povišala na 2,5 %; nekoliko višje rasti kot lani bodo dosegli v vseh javnih storitvah. V javni upravi bo hitrejša rast dodane vrednosti povezana z večjo aktivnostjo v času slovenskega predsedovanja EU, umirilo se bo tudi upadanje števila zaposlenih v vojski. V dejavnosti izobraževanje pričakujemo nekoliko višjo rast zaposlenosti v vrtcih ter umiritev upadanja števila zaposlenih v srednjem šolstvu. V osnovnem šolstvu se bo razmeroma nizka rast nadaljevala, v terciarnem izobraževanju pa se bo zaposlovanje po hitri rasti v preteklih dveh letih, povezani s povečanjem števila visokih šol in uvajanjem novih študijskih programov,

²⁶Poleg Malte in Cipra, ki zaradi svoje lege tovrstne prevoze verjetno opravljata v zelo majhnem obsegu.

upočasnilo. V *zdravstvu in socialnem varstvu* bo okrepitev rasti povezana predvsem z višjo rastjo plač²⁷ in predvidoma pospešeno rastjo zaposlenosti, ki je bila v zadnjih dveh letih izjemno nizka. Pričakujemo tudi širitev kapacitet zasebnikov glede na zadnji val podeljevanja koncesij v mreži javne zdravstvene službe, pospešilo pa naj bi se tudi podeljevanje koncesij na področju izvajanja storitev za starejše in širitev zmogljivosti institucionalnega varstva.

Slika 12: Prispevki posameznih dejavnosti k rasti dodane vrednosti v obdobju 2000–2010, v o. t.

Vir podatkov: SURS, napovedi UMAR.

V letu 2009 se bo rast dodane vrednosti gospodarstva še nekoliko upočasnila (na 4,1 %), leta 2010 pa pričakujemo ponovno rahlo krepitev (na 4,4 %). Naslednje leto se bo še nadaljevalo zmanjševanje prispevkov gradbeništva in predelovalnih dejavnosti, leta 2010 pa se bosta že nekoliko povečala. V gradbeništvu za obe leti pričakujemo precej nižjo intenzivnost v gradnji infrastrukture in zmerno krepitev aktivnosti v gradnji stavb. Realna rast dodane vrednosti bo leta 2009 2-odstotna in leta 2010 3,5-odstotna. Na gibanja v predelovalnih dejavnostih bo v naslednjih dveh letih ugodno vplivalo napovedano postopno izboljševanje mednarodne konjunktore. Kljub temu pa se bo leta 2009 znotrajpanožna menjava z največjo trgovinsko partnerico Nemčijo po pričakovanjih še nekoliko upočasnila²⁸, prav tako se bo ciklično precej znižala rast proizvodnje vozil. Zato se bo rast dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti v letu 2009 še rahlo upočasnila (na 4,8 %), leta 2010, ko je pričakovati okrepitev industrijske proizvodnje v Nemčiji, pa vrnila

na raven dolgoletnega povprečja (5,4 %). Rast dodane vrednosti *tržnih storitev* se bo v prihodnjih dveh letih dvignila malenkost nad raven letošnjega leta (na 5,0 % in 5,1 %). V trgovski dejavnosti bo še naprej nihala pod vplivom gibanj v industriji in gradbeništvu. V prometu, skladiščenju in zvezah ter v gostinstvu pričakujemo postopno umirjanje rasti na relativno visokih ravneh, v finančnem posredništvu in poslovnih storitvah z nepremičninsko dejavnostjo pa postopno krepitev. Glavno gibalno rasti v teh dejavnostih bo pretežno na znanju temelječe storitve, kot so: informacijsko-komunikacijske dejavnosti ter razvoj in krepitev novih finančnih in poslovnih storitev. Stopnje rasti dodane vrednosti *javnih storitev* bodo v letih 2009–2010 ostale nizke (2,3 % in 2,4 %), vendar nad povprečjem zadnjih dveh let (2006 in 2007), ko so se izrazito umirile. Zaznamovalo jih bo predvsem postopno širjenje zdravstvene in socialnovarstvene mreže ter krepitev višjega in visokega šolstva ter izobraževanja odraslih. Zaradi zmanjševanja generacij pa se še naprej pričakuje skromna rast dejavnosti osnovnega in srednjega šolstva.

²⁷Višja rast plač se pričakuje v celotnem javnem sektorju, na kar bo vplivalo odpravljanje plačnih nesorazmerij, ki so največja v dejavnosti zdravstvo in socialno varstvo.

²⁸Pričakovanja so oblikovana na osnovi napovedane upočasnitve rasti industrijske proizvodnje predelovalnih dejavnosti v Nemčiji v letu 2009.

Tabela 6: Pomladanska napoved dodane vrednosti po dejavnostih za obdobje 2008–2010, realne stopnje rasti v %

	2007	Napoved		
		2008	2009	2010
A Kmetijstvo, gozdarstvo, lov	-3,7	2,0	2,0	1,5
B Ribištvo	-4,6	1,0	1,0	1,5
C Rudarstvo	-0,2	0,5	-0,5	-3,0
D Predelovalne dejavnosti	8,3	5,0	4,8	5,4
E Oskrba z električno energijo, plinom, vodo	3,5	5,0	3,0	3,0
F Gradbeništvo	18,7	6,5	2,0	3,5
G Trgovina in popravila motornih vozil	7,6	4,3	3,8	4,5
H Gostinstvo	2,4	5,0	4,5	4,0
I Promet, skladiščenje in zveze	6,2	6,5	6,0	5,5
J Finančno posredništvo	12,1	5,5	8,0	7,5
K Nepremičnine, najem in poslovne storitve	3,7	4,3	4,5	4,5
L Javna uprava, obramba, soc. zavarovanje	2,1	3,2	2,8	2,0
M Izobraževanje	1,3	1,8	1,8	2,0
N Zdravstvo in socialno skrbstvo	1,3	2,5	2,2	3,5
O Druge skupne in osebne storitve	1,9	2,2	2,0	2,0
P Zasebna gospodinjstva z zaposlenim osebjem	0,6	1,0	1,0	1,0
DODANA VREDNOST	6,2	4,4	4,1	4,4
a) Davki na proizvode in storitve	5,1	4,0	3,8	4,5
b) Subvencije na proizvode in storitve	1,4	2,5	2,5	2,0
BRUTO DOMAČI PROIZVOD	6,1	4,4	4,1	4,4

Vir podatkov: SURS, napovedi UMAR.

Inflacija

V prvih treh mesecih leta 2008 se medletna inflacija ohranja na visoki ravni, njeni dejavniki pa ostajajo podobni kot v preteklem letu. V prvih treh mesecih 2008 je inflacija na medletni ravni še naprej naraščala (marca je bila 6,9-odstotna), ključni razlogi za tako rast cen pa poleg procesa realne konvergence ostajajo visoke stopnje rasti cen surovin. Med skupinami indeksa cen, ki so na medletni ravni beležile najvišje stopnje rasti, so namreč podobno kot v preteklem letu še vedno močno odstopale cene v skupinah hrana, prevoz in stanovanje, na katere ključno vplivajo gibanja cen na svetovnih trgih. Nekoliko so navzgor odstopale tudi stopnje rasti cen v gostinskih in nastanitvenih storitvah ter rekreaciji in kulturi. Pri tem je bilo naraščanje medletne inflacije tudi posledica t. i. baznega učinka oziroma nizkih stopenj rasti cen v prvih dveh mesecih lani.

Pomladanska napoved inflacije za leto 2008 predvideva postopno zniževanje medletne inflacije na 4,0 % ob koncu leta, povprečna inflacija pa bo predvsem zaradi učinka visokih stopenj v drugi polovici preteklega leta višja kot lani (5,2 %). Na podlagi zadnjih napovedi mednarodnih institucij glede gibanj cen hrane na svetovnem trgu letos pričakujemo, da bo njihov prispevek k inflaciji manjši v primerjavi s preteklim letom, vendar večji kot v letih predtem. V primerjavi z lani naj bi se manj povečale tudi cene nafte. Poleg tega bo na zmanjševanje inflacijskih pritiskov vplivala predvidena upočasnitev gospodarske aktivnosti. Med ukrepi ekonomskih politik pa bodo na umirjanje rasti cen pozitivno vplivali ukrepi politike reguliranih cen, saj bo njihov prispevek k inflaciji skladno s

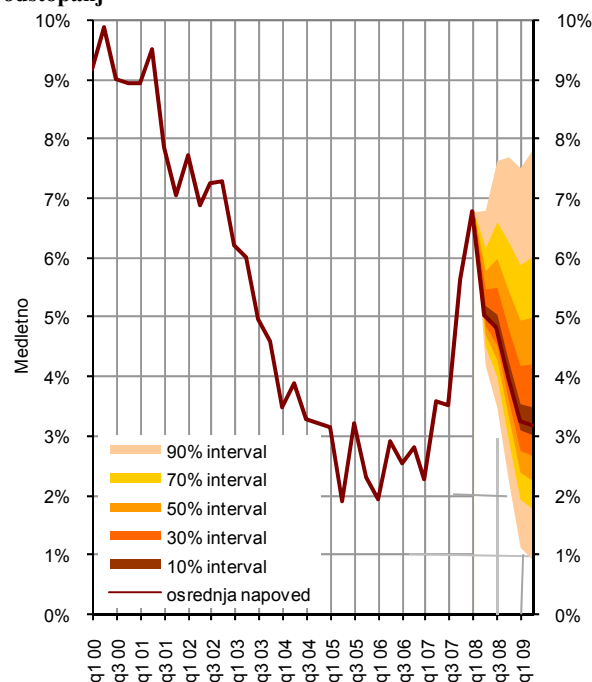
sprejetim načrtom znašal le 0,1 o. t. Prav tako ne pričakujemo vplivov na inflacijo, ki bi izhajali iz sprememb obdavčitve in trošarinskih dajatev. Na drugi strani pa bodo sprejeti okviri plačne in javnofinančne politike letos na inflacijo delovali manj zaviralno. Rast plač bo, upoštevajoč že sprejete dogovore, letos hitrejša kot lani, precej manjše bo tudi njeno zaostajanje za rastjo produktivnosti. Višja rast plač v javnem sektorju, ki je posledica začetka postopne odprave nesorazmerij (gl. poglavje o plačah), in ciklični vplivi upočasnjene gospodarske rasti na dinamiko javnofinančnih prihodkov in odhodkov bodo vplivali na rahlo poslabšanje javnofinančnega položaja. Zaradi manj restriktivne naravnosti makroekonomskih politik v primerjavi s preteklim letom in cen hrane, ki bodo predvidoma še vedno naraščale hitreje kot v povprečju cene v ostalih skupinah, bo letošnja medletna inflacija ob koncu leta (4,0 %) še presegala ravnovesno raven, ki jo ocenjujemo na okoli 3 %. Na dinamiko medletnih stopenj inflacije, kjer med letom pričakujemo postopno umirjanje, bo pomembno vplival bazni učinek iz preteklega leta (visoke stopnje zlasti v drugi polovici leta 2007), povprečna inflacija pa se bo zaradi tega učinka tudi ob koncu leta še ohranjala na relativno visoki ravni (5,2 %) in bo kljub predvidenemu upadanju medletnih stopenj višja kot lani (3,6 %).

Tudi letos se ohranja več tveganj, da bo inflacija višja od naše osrednje napovedi. Kljub nekoliko manj restriktivni naravnosti plačne in v povezavi s tem tudi fiskalne politike takšen makroekonomski okvir še omogoča predvideno postopno zniževanje inflacije. Ob tem pa je ključno tveganje za uresničitev osrednje napovedi inflacije, da bo rast plač hitrejša od zdaj

predvidene (gl. Okvir 3), in s tem povezano večje povečevanje javnofinančnih izdatkov za plače od predvidenih. Tveganja povečujejo neposredni učinki takšnega scenarija na inflacijo in tudi posledično višja inflacijska pričakovanja in sekundarni učinki, ki bi jih takšna gibanja spodbudila. Dodatni dejavnik tveganja, na katerega z ukrepi ekonomskih politik ni mogoče vplivati, pa so tudi cene energentov in surovin na svetovnih trgih. Zato ocenjujemo, da so tveganja za uresničitev osrednje napovedi letos neenakomerno porazdeljena oziroma da je verjetnost, da bo inflacija preseгла našo osrednjo napoved za 0,5 o. t., večja kot verjetnost, da bo od nje nižja za 0,5 o. t. (gl. Slika 13).

V letu 2009 pričakujemo umiritev inflacijskih pritiskov in znižanje inflacije na 2,9 %; na tej ravni naj bi se ohranila tudi v letu 2010. Za prihodnje leto skladno z mednarodnimi institucijami predvidevamo, da se bodo cene hrane in ostalih primarnih surovin na svetovnih trgih umirile in vplivale na upočasnitev rasti domačih cen hrane in energentov. Skladno s sprejetim proračunom, z načrtom reguliranih cen in usmeritvami na področju politike plač za leto 2009 pa naj bi tudi dejavniki, ki jih povezujemo z domačimi makroekonomskimi politikami, na inflacijo ponovno delovali zaviralno. Inflacija se bo tako predvidoma znižala na raven blizu 3 %, za katero ocenjujemo, da je srednjeročno ravnotežna.

Slika 13: Osrednja napoved in verjetnost pričakovanih odstopanj

Vir podatkov: UMAR.

Tabela 7: Pomladanska napoved inflacije za obdobje 2008–2010 in primerjava z jesensko napovedjo

	2007	2008		2009		2010
		Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Pomladanska napoved (mar. 2008)
Inflacija (povprečje leta, v %)	3,6	3,5	5,2	2,8	3,2	2,9
Inflacija (dec./dec., v %)	5,6	2,9	4,0	2,7	2,9	2,9

Vir podatkov: SURS, napovedi UMAR.

Plače

V letu 2008 bo nominalna rast plač višja skladno z dogovori o uskladitvi zaradi višje inflacije od napovedane v lanskem letu. Uskladitev plač v zasebnem in javnem sektorju v letošnjem letu je skladna z dogovorom socialnih partnerjev, da se v letu 2008 izplača razlika med dejansko inflacijo in v kolektivnih pogodbah predvideno inflacijo za leto 2007. Nominalna bruto plača na zaposlenega se bo povečala za 7,7 % in tako za dobre pol o. t. preseгла nominalno rast produktivnosti dela (7,1 %). Za realno rastjo produktivnosti dela bo pri 2,4-odstotni rasti realna bruto plača na zaposlenega zaostala 0,9 o. t.²⁹

Pričakujemo, da bo realna rast plač v zasebnem sektorju ostala umirjena. Nominalno se bo bruto plača na zaposlenega v letu 2008 povečala za 7,3 %, realno za

²⁹Razlika je posledica tega, da napoved za leto 2008 predvideva, da bo deflator bruto domačega proizvoda zaradi poslabšanja pogojev menjave nižji od rasti cen življenjskih potrebščin.

2 %. Ob nižji gospodarski aktivnosti pa bodo letos na rast plač vplivali trije delovni dnevi več. V negotovih pogojih razpleta pogajanj med socialnimi partnerji napoved temelji na dogovorih o izrednih povišanjih, ki so veljali ob zaključku priprave napovedi. Nominalna rast plač bo predvidoma nekoliko hitrejša v prvi polovici leta, na kar bodo vplivala dodatna povišanja zaradi višje lanske inflacije, kot je bilo upoštevano v usklajevalnem mehanizmu za leto 2007. Napoved predpostavlja tudi uskladitev plač s predvideno inflacijo v avgustu, čeprav uskladitveni mehanizem za leto 2008 med socialnimi partnerji še ni dogovorjen. Napoved za letos upošteva tudi povišanje minimalne plače za 5,2 %.³⁰ Avgustovska uskladitev minimalne plače z inflacijo naj bi sledila splošnemu uskladitvenemu mehanizmu, ki bo veljal za plače. Hkrati pričakujemo, da bo zaradi manj ugodnih gospodarskih gibanj obseg izrednih izplačil konec letošnjega leta nekoliko manjši kot v letu 2007.

³⁰Predlog za spremembo zakona o minimalni plači, ki je eden izmed ukrepov za zmanjševanje učinkov višje inflacije na blaginjo prebivalstva, predvideva povečanje minimalne plače na 566,53 EUR.

V javnem sektorju bo rast plač hitrejša od rasti plač v zasebnem sektorju zaradi začetka odprave plačnih nesorazmerij v skladu z novim plačnim sistemom.

Bruto plača na zaposlenega se bo nominalno povečala za 8,4 %, realno pa za 3,0 %. V primerjavi z jesensko napovedjo sta upoštevani drugačni predpostavki glede mehanizma usklajevanja plač z inflacijo in časovnega termina odprave plačnih nesorazmerij. Januarja letos so socialni partnerji sprejeli dogovor³¹, ki je s poračunom za januar določil februarско povečanje bruto plače za 3,4 % zaradi višje inflacije od predvidene v letu 2007. Plačno dinamiko v letošnjem letu je nekoliko umirila nova časovnica usklajevanja plač na podlagi odprave plačnih nesorazmerij. Tako se bo prva četrtina sredstev, namenjenih odpravi plačnih nesorazmerij, namesto v januarju izplačala maja letos, druga četrtina pa namesto septembra letos v januarju prihodnjega leta. Dogovor vključuje tudi varovalko za izvedbo zadnjih dveh četrtin sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij.³² Prav tako napoved upošteva povečanje obsega dela v javni upravi zaradi predsedovanja Slovenije EU v prvi polovici leta ter povečanje obsega dela sodnikov in tožilcev, vključena pa so tudi redna napredovanja in izplačila uspešnosti.

Leta 2009 bodo plače v javnem sektorju še naprej naraščale hitreje kot plače v zasebnem sektorju.

Nominalna bruto plača na zaposlenega bo pri 6,4-odstotni rasti zaostala za rastjo produktivnosti dela za dobro o. t. Upošteva je upočasnjeno gospodarsko aktivnost in tri delovne dni več kot letos, se bo bruto plača na zaposlenega za zasebni sektor nominalno povečala za 5,8 %, realno pa za 2,5 %. Hitreje od plače zasebnega sektorja bo tudi prihodnje leto naraščala bruto plača v javnem sektorju zaradi odpravljanja plačnih nesorazmerij. Napoved je ob upoštevanju rednega napredovanja in uspešnosti utemeljena na usklajevalnem mehanizmu ter povečanju plač za drugo in tretjo četrtino sredstev, namenjenih odpravi plačnih nesorazmerij.³³ Bruto plača se bo tako nominalno povečala za 8,0 % in realno za 4,6 %. V primerjavi z jesensko napovedjo je nova napoved gibanja plač v javnem sektorju višja za 1,7 o. t. Pri tem ima ključno težo prenos izplačila druge četrtine sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij v januar 2009 (prej septembra 2008), k razliki pa prispeva tudi nekoliko višja napoved inflacije.

Plače v javnem sektorju bodo v povprečju rasle hitreje kot plače v zasebnem sektorju še leta 2010, ko se bo končal proces odprave plačnih nesorazmerij. Skupaj bo nominalna rast bruto plače na zaposlenega (6,2 %) za skoraj eno o. t. zaostajala za nominalno rastjo

produktivnosti dela (7,1 %), nekoliko manjše bo zaostajanje realnih rasti (3,2-odstotna rast bruto plače na zaposlenega in 3,8-odstotna rast produktivnost dela). Za zasebni sektor napovedano povečanje plač – nominalno za 5,5 %, realno za 2,5 % – temelji na predpostavki izboljšane gospodarskega okolja, a v za en delovni dan krajšem letu. V javnem sektorju napoved višje plače nominalno za 8 %, realno za 5,0 % – poleg napredovanj in izplačil uspešnosti vključuje tudi predpostavko, da bo zadnja četrtina sredstev za odpravo plačnih nesorazmerij izplačana v marcu 2010. Ob upoštevanju višje inflacije je nominalna rast plač nekoliko večja, kot smo predvideli jeseni.³⁴

Uresničitev napovedi plačnih gibanj je odvisna od razpleta nesorazuma med socialnimi partnerji v zasebnem sektorju glede že doseženega dogovora v zvezi z usklajevanjem plač ter od izpolnjevanja načelne zaveze k zmerni plačni politiki v javnem sektorju (gl. Okvir 3).

Okvir 3: Plačna pogajanja

Izid plačnih pogajanj predstavlja ključno tveganje za makroekonomske stabilnost.

Potem ko so sindikati in delodajalci v zasebnem sektorju že dosegli dogovor, da se v začetku leta izvede večja uskladitev plač glede na višjo inflacijo od predvidene v lanskem letu, ni prišlo do podpisa konkretnega sporazuma. Socialni partnerji so dogovore o višini izredne uskladitve v okviru poslovnih možnosti prenesli na raven panog. V nekaterih panogah pogajanja še vedno potekajo. Na rast plač v zasebnem sektorju vpliva tudi rast minimalne plače – zakon o minimalni plači določa 5,2-odstotno povečanje minimalne plače v marcu in avgustovsko uskladitev po obstoječem mehanizmu. Po naših ocenah je pritisk zaradi višje rasti minimalne plače na hitrejšo rast bruto plače v zasebnem sektorju omejen.

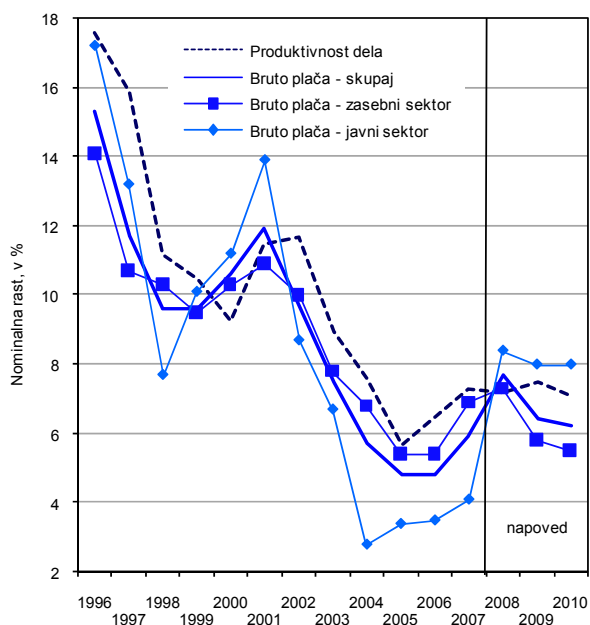
V javnem sektorju je bil med socialnimi partnerji dosežen sporazum, po katerem se je razlika med predvideno in doseženo inflacijo v letu 2007 poračunala v januarskih plačah. Učinek tega izrednega povečanja plač bo ublažil časovni zamik odprave plačnih nesorazmerij. Negotov pa ostaja dogovor o višini odprave nesorazmerij. Posamezni sindikati skupin poklicev javnega sektorja postavljajo visoke parcialne zahteve po dodatnem zvišanju plač. Vsako neuravnoteženo povečanje plač v korist ene izmed poklicnih skupin vodi do demonstracijskega učinka in večjega pritiska na splošno dodatno povečanje plač.

³¹Sporazum v zvezi s stavkovnimi zahtevami stavkovnega odbora reprezentativnih sindikatov javnega sektorja.

³²Sporazum določa, da mora biti celotna odprava plačnih nesorazmerij končana do konca leta 2010, vendar dopušča časovni zamik datumov z namenom zagotavljanja makroekonomskega ravnovesja za leti 2009 in 2010.

³³Tretja četrtina naj bi se realizirala po prvotnem načrtu – septembra 2009.

Slika 14: Nominalna rast bruto plače na zaposlenega in splošne produktivnosti dela v obdobju 1996–2010, v %

Vir podatkov: SURS, preračuni in napovedi UMAR.

Opomba: Produktivnost dela je merjena z rastjo bruto domačega proizvoda na zaposlenega.

Zaposlenost in brezposelnost

S konjunktornim ohlajanjem se bo rast zaposlenosti letos začela umirjati, bolj umirjeno bo tudi upadanje stopnje brezposelnosti. Zaradi visoke ravni v začetku leta bo rast zaposlenosti razmeroma visoka (1,1 %). Nadaljevala se bo rast zaposlenosti v pretežno tržnih, zlasti poslovnih storitvah, visoka, vendar precej nižja kot leta 2007, bo tudi v gradbeništvu. Nekoliko višja kot lani bo rast zaposlenosti v dejavnosti zdravstva in socialnega skrbstva, prav tako tudi v javni upravi zaradi dodatnega zaposlovanja v prvi polovici leta, povezanega s predsedovanjem Slovenije EU. Po drugi strani se bo zaposlovanje še naprej zmanjševalo v kmetijstvu, ribištvi in v rudarstvu, ponovno pa bo upadlo tudi v predelovalnih dejavnostih, zlasti v tradicionalnih industrijskih panogah. Tudi letos naj bi se še naprej zmanjševalo število brezposelnih, vendar bo znižanje stopnje brezposelnosti nekoliko počasnejše kot lani. Počasnejše znižanje bo deloma posledica nekoliko višje stopnje aktivnosti, še zlasti med starim prebivalstvom, selitveni prirast pa bo predvidoma nižji kot v preteklih treh letih. Skladno s takšnimi predpostavkami³⁵ naj bi se stopnja anketne brezposelnosti znižala na 4,8 %, stopnja registrirane brezposelnosti pa na 7,3 %.

³⁵Projekcije prebivalstva in migracij, vključene v napovedi, temeljijo na začasni projekciji Eurostata po konvergenčnem scenariju 2008 do objave končne projekcije predvidoma aprila letos. Zaradi večjega števila prebivalcev, kot smo predvidevali jeseni, je napovedana stopnja zaposlenosti zdaj nekoliko nižja.

Ob nadaljnji upočasnitvi gospodarske rasti se bo v letu 2009 rast zaposlenosti znižala na okoli 0,6 %. To bo rezultat nadaljnega zniževanja števila delovno aktivnih v agrarnem sektorju in industriji, v tem letu pa tudi v gradbeništvu zaradi dokončanja večjih investicijskih projektov. V storitvenem sektorju se bo nadaljevala rast zaposlenosti, a bo glede na leto 2008 nekoliko počasnejša. Stopnja anketne brezposelnosti bo predvidoma ostala na ravni preteklega leta, stopnja registrirane brezposelnosti pa se bo znižala na 7,1 % predvsem zaradi predvidenega nadaljnega zmanjševanja števila tistih registriranih brezposelnih, ki ne iščejo zaposlitve oziroma je niso pripravljene sprejeti.

Ob rahli pospešitvi gospodarske rasti v letu 2010 bo rast zaposlenosti ostala na podobni ravni kot leto prej. Stopnji brezposelnosti se bosta zato le počasi zniževali: anketna na 4,7 %, registrirana pa na 6,8 %.

Cenovna in stroškovna konkurenčnost

Ob hitrejši rasti cen življenjskih potrebščin v Sloveniji kot v trgovinskih partnericah se bo cenovna konkurenčnost slovenskega gospodarstva letos še poslabšala. Pri tehnični predpostavki 1,526 ameriškega dolarja za 1 evro bo nominalna rast učinkovitega tečaja podobna lanskemu (0,8 %), realna rast pa se bo povečala z 2,3 % na 3,4 %, kar je precej nad jesenskimi pričakovanji (1,7 %).

Tudi letos bo poslabšanje stroškovne konkurenčnosti manj izrazito kot poslabšanje cenovne konkurenčnosti. Realna rast učinkovitega tečaja, deflaciranega z relativnimi stroški dela na enoto proizvoda, se bo povečala z 1,6 % na 2,6 %. Ob ohranjanju rasti produktivnosti dela na lanskem ravni se bo ob predvideni rasti plač povečala rast sredstev za zaposlene na zaposlenega. V predelovalnih dejavnostih, kjer bo umirjanju rasti produktivnosti dela sledila upočasnjena realna rast plač, pa se bo njihova stroškovna konkurenčnost le rahlo poslabšala. Realni učinkoviti tečaj, deflaciran z relativnimi stroški dela na enoto proizvoda predelovalnih dejavnosti, bo višji za 0,7 % (lani za 0,4 %).

Tabela 8: Pomladanska napoved gibanj na trgu dela za obdobje 2008–2010 in primerjava z jesensko napovedjo

	2007	2008		2009		2010
		Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomlad. napoved (mar. 2008)	Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomlad. napoved (mar. 2008)	Pomlad. napoved (mar. 2008)
Zaposlenost po nac. računih (rast v %)	2,7	0,9	1,1	0,6	0,6	0,6
Stopnja registrirane brezposelnosti (v %)	7,7	7,4	7,3	7,1	7,1	6,8
Anketna stopnja brezposelnosti (v %)	4,9	4,9	4,8	4,8	4,8	4,7
Stopnja zaposlenosti (v %)	67,8	68,2	68,3	68,3	68,3	68,5
Bruto plača na zaposlenega (nominalna rast v %)	5,9	7,3	7,7	5,7	6,4	6,2
- zasebni sektor	6,9	6,4	7,3	5,6	5,8	5,5
- javni sektor	4,1	9,0	8,4	5,8	8,0	8,0
Bruto plača na zaposlenega (realna rast v %)	2,2	3,7	2,4	2,8	3,1	3,2
Nominalna rast produktivnosti dela v %	7,3	7,4	7,1	6,4	7,5	7,1

Vir podatkov: SURS, napovedi UMAR.

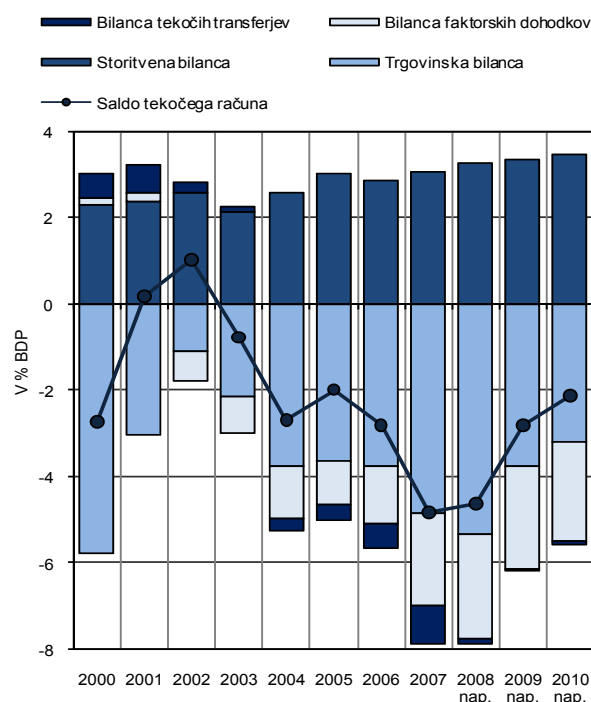
Tekoči račun plačilne bilance

Na tekočem računu plačilne bilance bo ob poslabšanih pogojih menjave letos nastal primanjkljaj v višini 4,6 % BDP. Primanjkljaj v trgovinski bilanci se bo glede na lani še nekoliko povečal, saj bo rast izvoza realno zaostajala za rastjo uvoza, poslabšali pa se bodo tudi pogoji menjave (gl. poglavje o gospodarski rasti in mednarodnem okolju). Pričakovano poslabšanje pogojev menjave za 1,5 o. t. bo povzročilo približno 400 mio EUR primanjkljaja. Na višji primanjkljaj na tekočem računu bo vplival tudi naraščajoči primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov, k čemur bodo največ prispevale višje neto plačane obresti. Povečanje prejetih obresti zaradi okrepljenega financiranja tujine s posojili in naložb v dolžniške vrednostne papirje ob višji ravni obrestnih mer tako ne bo dohajalo naraščanja obveznosti za plačilo obresti na zunanji dolg – ta je v veliki meri posledica visokega zadolževanja bank v tujini in lanskega enkratnega povečanja obveznosti Banke Slovenije v okviru Evrosistema. Primanjkljaj na tekočem računu bo nekoliko omililo rahlo znižanje primanjkljaja v bilanci tekočih transferjev, ko je pričakovati, da bo državni proračun po lanskem primanjkljaju ustvaril presežek do proračuna EU. Tudi letos pričakujemo nadaljnjo rast presežka v storitveni bilanci zaradi večjega presežka v turizmu in deloma v menjavi transportnih storitev, medtem ko v menjavi ostalih storitev predvidevamo nadaljnjo rast primanjkljaja.

V letih 2009 in 2010 se bo primanjkljaj na tekočem računu plačilne bilance zmanjšal predvsem zaradi postopnega izboljšanja salda v menjavi blaga in storitev s tujino. Ob pričakovani hitrejši realni rasti izvoza blaga od rasti uvoza in pri izboljšanih pogojih menjave se bo primanjkljaj v trgovinski bilanci postopoma zmanjševal. Predvsem zaradi predvidene

hitrejše krepitve izvoza storitev, ki temeljijo na znanju, bo še naprej naraščal presežek v storitveni bilanci. Do leta 2010 bo saldo blagovnostoritvene menjave s tujino iz primanjkljaja prešel v presežek, pri čemer pričakujemo tudi rahlo znižanje primanjkljaja v bilanci tekočih transferjev. Na drugi strani pa v obeh letih predvidevamo, da se bo še nekoliko povečal primanjkljaj v bilanci faktorskih dohodkov, saj presežek pri dohodkih od dela ne bo zadoščal za kritje naraščajočega primanjkljaja pri dohodkih od kapitala.

Slika 15: Tekoči račun plačilne bilance in njegove komponente v obdobju 2000–2010, v deležu BDP

Vir podatkov: BS, preračuni in napovedi UMAR.

Tabela 9: Pomladanska napoved tekočega računa plačilne bilance za obdobje 2008–2010 in primerjava z jesensko napovedjo

	2007	2008		2009		2010
		Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Jesenska napoved (sept. 2007)	Pomladanska napoved (mar. 2008)	Pomladanska napoved (mar. 2008)
Tekoči račun plačilne bilance, v mio EUR	-1.621	-1.118	-1.686	-770	-1.103	-899
Tekoči račun plačilne bilance, v % BDP	-4,8	-3,1	-4,6	-2,0	-2,8	-2,1

Vir podatkov: SURS, napovedi UMAR.

Ocena uspešnosti napovedi UMAR

Redna analiza točnosti napovedi je zaznala, da je pri napovedih za leto 2007 prišlo do nekoliko višje vrednosti napak, ki so vplivale na izkaz točnosti v celotnem obdobju 1997–2007. Posamezne napovedi zaradi negotovosti prihodnjih gospodarskih gibanj običajno niso povsem točne, pomembno pa je, da je njihova povprečna napaka prek daljšega obdobja čim manjša. Odstopanje povprečne napake od vrednosti »nič« je lahko indikator sistematičnega podcenjevanja ali precenjevanja prihodnjih gospodarskih gibanj, vendar je pri sklepanju potrebna previdnost, saj lahko v primeru kratkega analiziranega obdobja vsaka napaka v pozitivno ali negativno smer spremeni vsakokratni sklep. To velja v tudi v konkretnem primeru, ko nekoliko višje vrednosti napak v napovedih za leto 2007 bistveno vplivajo na izračun povprečnih napak v celotnem obdobju.

Realno gospodarsko rast za leto 2007 so vse institucije, tudi UMAR, v svojih napovedih podcenile (gl. Tabela 10). Napovedi realne gospodarske rasti za leto 2007 so bile najbolj podcenjene jeseni leta 2006, in sicer za od 1,8 do 2,1 o. t. Obe naslednji napovedi sta se realizaciji bolj približali, saj so bile napake nižje, in sicer so spomladi 2007 znašale med 1,4 in 1,8 o. t., jeseni 2007 pa med 0,1 in 1,1 o. t. To kaže, da so vse institucije, ki izdelujejo napovedi, podcenile moč ugodne gospodarske konjunktore. Pri tem smo pri jesenski napovedi za prihodnje leto in pomladanski napovedi realne gospodarske rasti za tekoče leto na UMAR naredili najmanjšo napako. Pri napovedi nominalne gospodarske rasti, ki jo edini objavljamo, smo za leto 2007 tudi tokrat naredili večje napake kot pri napovedi realne gospodarske rasti (kar je posledica zahtevnosti ocenjevanja implicitnih deflatorjev).

Najbolj točne napovedi povprečne inflacije za leto 2007 so bile narejene lani jeseni. Pri vseh treh napovedih so institucije povprečno inflacijo za leto 2007 podcenile. Napaki UMAR pri zadnji napovedi povprečne in medletne inflacije sta znašali 0,2 in 1,3 o. t.

Pod vplivom napak napovedi za leto 2007 analiza točnosti napovedi UMAR kaže na rahlo nagnjenost k podcenjevanju napovedi gospodarske rasti in inflacije v desetletnem obdobju. Za obdobje od leta 1997 do leta 2007 povprečje napak napovedi realne gospodarske rasti pri jesenskih napovedih za prihodnje leto znaša 0,32 o. t., pri pomladanskih napovedih za tekoče leto pa 0,20 o. t. Povprečje napak napovedi nominalne gospodarske rasti pri jesenskih napovedih za prihodnje leto znaša 0,32 o. t., pri pomladanski napovedi za tekoče

leto pa 0,22 o. t.³⁶ Povprečje napak napovedi povprečne inflacije znaša pri jesenskih napovedi za prihodnje leto 0,28 o. t., pri pomladanskih napovedih za tekoče leto pa 0,25 o. t. Povprečna napaka pomladanske napovedi medletne inflacije za tekoče leto znaša 0,45 o. t., pri jesenskih napovedih za prihodnje leto pa je nekoliko višja, 0,76 o. t.

Pri napovedi gospodarske rasti je najbolj točen UMAR, pri inflaciji pa so bolj točne napovedi Banke Slovenije. Povprečne absolutne napake (MAE)³⁷ pri napovedih realne in nominalne gospodarske rasti so v obdobju 1997(8)–2007 znašale med 0,41 in 1,48 o. t. Koreni povprečnih kvadratnih napak (RMSE), ki večjim napakam pripišejo večjo težo, so bili nekoliko višji (med 0,53 in 1,88 o. t.). Pri napovedih povprečne inflacije za tekoče leto so povprečne absolutne napake znašale 0,16 pri jesenski napovedi in 0,51 o. t. pri pomladanski napovedi, medtem ko so bile pri napovedih za prihodnje leto 0,80 pri jesenski napovedi in 1,15 o. t. pri pomladanski napovedi. Pri medletni inflaciji so napake napovedi nekoliko višje.³⁸ Primerjava vrednosti absolutnih mer točnosti pokaže, da so med slovenskimi institucijami, ki se ukvarjajo z napovedovanjem, pri napovedih gospodarske rasti te mere v splošnem najnižje za napovedi UMAR, pri napovedih inflacije pa nekoliko boljše rezultate dosegajo le napovedi Banke Slovenije. Enak sklep dobimo tudi s primerjavo standardiziranih vrednosti mer točnosti (stdMAE in stdRMSE), ki upoštevajo variabilnost napovedovanega pojava.³⁹

³⁶Z vidika proračunskega načrtovanja so pomembne zlasti pomladanske napovedi nominalne gospodarske rasti za prihodnje leto, saj predstavljajo makroekonomsko izhodišče proračunskega načrtovanja za prihodnje leto. Povprečje napak teh napovedi za obdobje po letu 2002 znaša 0,06 o. t.

³⁷Za metodološka pojasnila gl. Ferjančič, M. (2005): "Analiza uspešnosti napovedi UMAR", UMAR, Delovni zvezek 2005/13, Ljubljana.

³⁸Mere točnosti so podrobno prikazane v statistični prilogi, Tabela 14.

³⁹V primerjavi z napovedmi Evropske komisije za stare članice EU so absolutne mere točnosti nekoliko slabše, medtem ko pri relativnih merah točnosti ni bistvenih razlik.

Ugotovitve so v splošnem značilne za vse nove države članice EU (gl. npr. Keereman, F. (2005): "Economic forecasts and fiscal policy in the recently acceded Member States", European Commission, Economic Paper, nr. 234, November 2005).

Tabela 10: Napake v napovedani realni gospodarski rasti in povprečni inflaciji posameznih institucij za leto 2007

	Gospodarska rast						Inflacija					
	Jesenska napoved za prihodnje leto		Pomladanska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za prihodnje leto		Pomladanska napoved za tekoče leto		Jesenska napoved za tekoče leto	
	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.	Napoved	Napaka v o. t.
Realizacija	6,1	-	6,1	-	6,1	-	3,6	-	3,6	-	3,6	-
UMAR ¹	4,3	1,8	4,7	1,4	5,8	0,3	2,7	0,9	2,2	1,4	3,4	0,2
SKEP ²	4,3	1,8	4,5	1,6	5,9	0,2	2,5	1,1	2,5	1,1	3,5	0,1
BS ³	4,2	1,9	4,6	1,5	5,7	0,4	2,6	1,2	2,7	1,1	3,3	0,5
IMF ⁴	4,0	2,1	4,5	1,6	5,4	0,7	2,3	1,3	2,7	0,9	3,2	0,4
EC ⁵	4,2	1,9	4,3	1,8	6,0	0,1	2,5	1,3	2,6	1,2	3,5	0,3
WIIW ⁶	4,0	2,1	4,5	1,6	5,0	1,1	2,4	1,2	2,6	1,0	2,6	1,0

Viri: ¹Pomladansko poročilo, 2007; Jesensko poročilo, 2006–2007. UMAR.; ²Konjunkturna gibanja, 2006–2007. GZS, SKEP. ³Poročilo o denarni politiki, 2006, Poročilo o cenovni stabilnosti, 2007. BS (⁴World Economic Outlook, 2006–2007. IMF. ⁵Economic Forecast, 2006–2007. EC. ⁶Research Reports, 2006–2007. WIIW.

Opombe:

Negativne vrednosti pomenijo precenev, pozitivne vrednosti pa podcenev.

BS je do leta 2007 napovedovala inflacijo v obliki % spremembe zadnjega četrtletja tekočega leta glede na zadnje četrtletje predhodnega leta; primerljiva realizacija, uporabljena pri vseh primerjavah, znaša 3,8 %. Z letom 2007 je BS začela napovedovati povprečne letne stopnje rasti v %. Evropska komisija inflacijo napoveduje na podlagi harmoniziranega indeksa življenjskih potrebščin; primerljiva realizacija, uporabljena pri vseh primerjavah, znaša 3,8 %.